

Pedagogisch Beleids- en Werkplan

**Kinderdagverblijf Moederskind
2023**

Kinderdagverblijf Moederskind
Balijelaan 54a
3521 GV Utrecht
Tel.: 030-7600505
Email: info@moederskind.com
Website: www.moederskind.com

Inhoudsopgave

Inleiding	4
1. Visie	5
1.1 Visie	5
1.2 Pedagogisch doel Moederskind	5
1.3 Visie op de ontwikkeling van kinderen	5
1.4 Visie op opvoeden van kinderen in een groep	5
1.5 Pedagogische Visie Moederskind	6
1.6 Pedagogische inspiratie	9
2. Pedagogisch handelen bij Moederskind	12
2.1 Opvoedingsdoelen	12
2.2 Intercultureel werken	20
2.3 Huilen	20
2.4 Kijk! Kindvolgsysteem	21
3. Kinderdagverblijf Moederskind	23
3.1 Groepssamenstelling en begeleiding	23
3.2 Horizontaal en verticaal werken	24
3.3 Stamgroepen	24
3.4 Mentorschap	25
3.5 Beroepskracht/Kindratio	25
3.6 Het team	26
3.7 Pedagogisch coach en VIB.	26
3.8 3-uurs regeling en clustergroepen	26
3.9 Kinderen die zorg behoeven	28
4. Dagelijkse opvang	29
4.1 De locatie	29
4.2 Dagindeling	29
4.3 Eten en drinken	30
4.4 Slapen	31
4.5 Verschonen en zindelijkheid	31
4.6 Spelactiviteiten	32
4.7 Buiten spelen	32
5. Ruimte en spel materiaal	33
5.1 Spelmateriaal en de schijf van vijf	33
5.2 Spelend leren en ontdekken	33

5.3 Meegebracht speelgoed	34
6. Speciale Momenten	35
6.1 Kennismaken en wennen	35
6.2 Extra dagen en ruildagen	37
6.3 Veiligheid, uitdaging en regels	37
6.4 Feesten en thema's	37
7. Tot slot	39

Inleiding

Voor u ligt het pedagogisch beleidsplan van het kinderdagverblijf van Moederskind. Het pedagogisch beleid beschrijft welke visie Moederskind heeft op de omgang met kinderen en hun ouders. Wat onze pedagogische visie is op de ontwikkeling van kinderen en hoe we dit vertalen in het dagelijks handelen op het kinderdagverblijf. We kijken naar onze rol als opvoeder, naar de mogelijkheden, en grenzen van het opvoeden in een groep. Van daaruit stellen we ons een (pedagogisch) doel en geven we aan hoe dit doel vorm krijgt.

Het pedagogisch beleids- en werkplan is echter niet alleen van belang voor medewerkers die al in dienst zijn bij de organisatie. We willen ouders, nieuwe medewerkers, stagiaires en andere belangstellenden ook inzicht geven in wat we doen en waarom we het op deze manier doen. De kwaliteit moet volgens ons gewaarborgd kunnen worden. Met die reden wordt het pedagogisch beleids- en werkplan jaarlijks geëvalueerd en waar nodig aangepast. Dit gebeurt in nauwe samenwerking met zowel de medewerkers als de oudercommissie van Moederskind.

We hopen dat dit beleids- en werkplan u een beeld geeft van de wijze waarop we op ons kinderdagverblijf werken. Als u vragen heeft, beantwoorden we die natuurlijk graag.

Wilma Schaareman, Locatiemanager
Margarethe Sterk, Locatiemanager
Aysegul Arslan en Ozlem Osanmaz, Directie

*om de leesbaarheid van het pedagogisch beleidsplan te vergroten kan:

- waar 'zijn' staat ook 'haar' worden gelezen en visa versa
- waar staat 'ouders', kan ook 'verzorgers' worden gelezen

1. Visie

Elk kind is uniek. De ontwikkeling van een kind is een samenspel van aanleg/karakter van het kind en het opvoedingsklimaat (omgeving). De ervaringen die een kind opdoet zijn onder andere bepalend voor zijn ontwikkeling. Opvoeders moeten inspelen op deze ontwikkeling.

1.1 Visie

Moederskind is een kinderdagverblijf waarbij warme en respectvolle communicatie centraal staat. Kinderen krijgen de ruimte zich te ontwikkelen tot sociale, zelfstandige mensen met voldoende zelfvertrouwen en verantwoordelijkheidsgevoel, die hun eigen talenten onderkennen en benutten.

1.2 Pedagogisch doel Moederskind

De visie van Moederskind realiseren we door ruimte te geven voor de eigenheid van elk kind en door situaties binnen de opvanglocatie te creëren die ervoor zorgen dat de kinderen zich prettig, veilig en geborgen voelen. De pedagogisch medewerkers hebben een begeleidende en stimulerende rol in de ontwikkeling van het kind. Een positieve werkhouding van pedagogisch medewerkers is van essentieel belang. Elk kind heeft recht op een stimulerende ondersteuning van een deskundige pedagogisch medewerker. Het persoonlijk contact tussen de pedagogisch medewerker, ouders en kinderen staat centraal en dit bereiken we door vertrouwen, veiligheid en geborgenheid te bieden. Hoe wij dit doel vormgeven wordt uitgelegd in het hoofdstuk over pedagogisch handelen.

1.3 Visie op de ontwikkeling van kinderen

Hechting is de basis voor een gezonde ontwikkeling. Ieder kind heeft een aangeboren aanleg zich aan zijn opvoeder(s) te hechten. Het zoekt van nature de nabijheid van een beschermende volwassene. In de eerste weken van zijn leven ontstaat een sterke band tussen ouder of directe opvoeder en het kind. Als de ouder er is, is het veilig. Later leert een kind dat als de ouder weggaat, zij ook weer terugkomt. Een kind kan zich aan meerdere personen (waarmee het regelmatig omgaat) tegelijk hechten. Wanneer het kind een zorgzame en liefdevolle band met zijn opvoeder(s) ervaart, vormt dat voor hem een veilige basis van waaruit hij zijn omgeving gaat verkennen. Hij zoekt daarbij steeds naar evenwicht tussen de nabijheid van zijn opvoeders en zijn aangeboren neiging de omgeving te leren kennen. Ieder kind heeft de drang in zich om zich te ontwikkelen. Elk kind is uniek en ontwikkelt zich in zijn eigen tempo en op zijn eigen manier. De aanleg en het temperament van een kind, de omgeving (onder andere het gezin, het dagverblijf), de mate waarin het zich veilig kan hechten en de cultuur (met zijn waarden en normen) waarin een kind opgroeit zijn van invloed op die ontwikkeling.

1.4 Visie op opvoeden van kinderen in een groep

Ieder kind heeft de drang in zich om zich te ontwikkelen. Ieder kind ontwikkelt zich in zijn eigen tempo en op zijn eigen manier. De pedagogisch medewerkers begeleiden de kinderen individueel en als groep en houden daarbij rekening met de ontwikkeling van de kinderen. Het bijzondere aan opvoeden binnen de kinderopvang is dat het in een groep met andere kinderen gebeurt. Kinderen leren van elkaar, met elkaar en beïnvloeden elkaar. De ontmoeting met andere kinderen in de groep vinden we bijzonder waardevol, omdat kinderen al op jonge leeftijd leren relaties aan te gaan en sociale vaardigheden oefenen. Ze ervaren plezier van samen spelen, ze leren rekening houden met elkaar en voor zichzelf opkomen. De kinderen zien veel van elkaar en worden door elkaar uitgedaagd en gestimuleerd. Het kinderdagverblijf bereidt kinderen daarnaast voor op een goede start op de basisschool: kinderen leren omgaan met andere kinderen, zij leren zich aanpassen aan het groepsgebeuren en hebben zich door het gevarieerd aanbod al op diverse gebieden kunnen ontwikkelen.

1.5 Pedagogische Visie Moederskind

Een positieve benadering

Een positief zelfbeeld is de basis van de hele ontwikkeling, daarom vinden we het belangrijk om te signaleren en op te merken, 'wat vraagt een kind van mij als opvoeder', 'hoe kan ik hier op een positieve manier mee omgaan'. We bieden kinderen veiligheid, vertrouwen en ruimte. Hierdoor krijgen kinderen de mogelijkheid en worden ze gestimuleerd te groeien naar zelfstandigheid en verantwoordelijkheid. Tevens leren ze hiermee respect te hebben voor elkaar, de omgeving en zichzelf.

Voorbeelden uit de praktijk:

Baby's:

Tijdens het verschoonmoment van Joep geven wij aan wat wij gaan doen. 'Ik doe nu je broek even uit en dan krijg je een schone luier'. Tijdens het verschoonen ontdekt Joep de spiegel, 'zie jij jezelf in de spiegel?', zegt Saskia, pedagogisch medewerker van de babygroep. Hij wijst en zegt: 'Joep'. Saskia zegt: 'ja, dat ben jij Joep.' Joep lacht naar zichzelf in de spiegel en zegt: 'Joep'.

(Joep 1 jaar)

Peuters:

Nadat Elif wakker is geworden mag ze plassen op de WC. Als ze klaar is, zegt Bianca pedagogisch medewerker van de peutergroep, dat Elif haar kleren aan mag trekken. Elif doet dit op haar gemak. Ze begint bij haar broek. Bij het aantrekken van haar trui vraagt ze Bianca even om hulp. Daarna trekt ze zelf haar schoenen aan. Als Elif klaar is, zegt Bianca: 'Elif, wat knap van jou dat jij jezelf al helemaal hebt aangekleed'.

(Elif 2 jaar)

Nathan en Naima spelen samen op het speelkleed. Nathan bouwt een toren van blokken. Naima gooit de toren om. Nathan wordt boos en begint te huilen. Hij loopt verdrietig naar Julia, de pedagogisch medewerker van de verticale groep. Julia loopt mee naar het speelkleed, ze vertelt Naima dat Nathan verdrietig is, omdat Naima de toren heeft omgegooid. 'Zullen we de toren opnieuw samenbouwen?', stelt Julia voor. Met elkaar gaan ze aan de slag.

(Nathan 3 en Naima 1,5 jaar)

Een respectvolle benadering

We benaderen kinderen respectvol vanuit de belevingswereld van het kind. We hebben oog voor de eigenheid van het kind en de individualiteit van het kind. Naast individueel contact begeleiden we het kind in de omgang met volwassenen en andere kinderen.

We hebben oog voor details, respect voor elkaar en de dingen om ons heen en de natuur.

Voorbeelden uit de praktijk

Baby's:

Mathilde rolt en kruipt door de groep en ziet een leuk speeltje in de handen van Tobias. Ze grijpt ernaar en Tobias geeft een gil. Linda, pedagogisch medewerker van de babygroep, gaat op de grond bij de twee kinderen zitten, ze legt Mathilde uit dat het speeltje van Tobias is, en biedt Mathilde een ander speeltje aan. Mathilde is tevreden.

(Mathilde 8 maanden en Tobias 10 maanden)

Pieter wilt Florian een knuffel geven. De knuffel gaat nogal hard. Fousia, de pedagogisch medewerker van de verticale groep, vertelt aan Pieter dat Florian nog klein is, ze laat zien hoe Pieter Florian een knuffel kan geven. Beide kinderen glimlachen naar elkaar.
(Pieter 3,5 jaar en Florian 6 maanden)

Peuters:

Op de peutergroep wordt enthousiast gespeeld met de treinbaan, in de poppenhoek en in de bouwhoek. Youssef bekijkt dit van een afstand. Hij kiest ervoor om aan de tafel rustig met een puzzel te spelen.
(Youssef 1,5 jaar)

In de binnentuin zijn nieuwe planten geplaatst. Stan ontdekt de planten en trekt eraan. Noor, de pedagogisch medewerker van de peutergroep, ziet het gebeuren. Ze gaat naast Stan en de plantenbak zitten. 'Heb je de planten ontdekt Stan?' Stan kijkt op naar Noor. 'Het is fijn als de planten kunnen groeien', zegt Noor en vertelt Stan dat hij er beter niet aan kan trekken.
(Stan 2 jaar)

Een individuele benadering

We luisteren naar elkaar, we nemen elkaar serieus en we gaan in op een vraag. We geven kinderen een mogelijkheid vaardigheden te ontwikkelen en ervaringen op te doen die aansluiten bij hun eigen belangstelling en ontwikkelingsniveau.

Voorbeelden uit de praktijk:

Baby's

Lily zit aan de tafel. Voor haar staat een bakje met verschillende kleuren verf. Azra, pedagogisch medewerker van de babygroep, legt een wit papier voor haar neer. Ze geeft Lily een kwast met een kleurtje verf erop en beweegt de hand van Lily rustig naar het papier, ze bewegen samen de kwast heen en weer. Lily ziet de kleur op het papier verschijnen en voelt met haar andere vinger aan de verf. Ze steekt haar vinger in de verf en beweegt haar vinger op het papier. Ze kijkt met een verbaasde blik naar Asra. Asra zegt: 'Wat ben je mooi aan het verven Lily'. Lily lacht.
(Lily, baby 8 maanden)

Gijs trekt zich op aan de bank. Hij wil graag stapjes zetten, maar het lukt hem nog niet. Marloes, pedagogisch medewerker van de babygroep, geeft hem de loopwagen en moedigt Gijs aan. Gijs kijkt blij.
(Gijs 11 maanden)

Peuters

De pedagogisch medewerkers van de peutergroep hebben besloten naar buiten te gaan. In de gang zijn Joeri en Hassan bezig met het aantrekken van hun jas. Hassan is al klaar. Muriel, de pedagogisch medewerker van de peutergroep, ziet dat Joeri hulp nodig heeft. Ze vraagt of Hassan Joeri even wil helpen.
(Joeri 2 jaar en Hassan 2,5 jaar)

François wordt tweetalig opgevoed. De pedagogisch medewerkers van de peutergroep oefenen met François Nederlandse woordjes. Ze lezen veel voor. Ze herhalen de woorden die François zegt in zijn moedertaal ook in het Nederlands. Dit helpt François zich verstaanbaar te maken tijdens het spelen met de andere kinderen.
(François 3 jaar)

Een ruimtelijke benadering

We gaan ervan uit dat iedereen zich door de ruimte om zich heen kan ontwikkelen. Daarom bieden we uitdagende en spel activerend ingerichte ruimten waar diverse activiteiten gedaan kunnen worden. We geven kinderen de mogelijkheid zich breed te ontwikkelen. We zorgen voor ruimte, voor creatieve experimenten en het opdoen van nieuwe ervaringen. Nieuwe ervaringen die aansluiten bij de ontwikkeling van kinderen.

Voorbeelden uit de praktijk:

Baby's

Op de babygroep en op de verticale groep, ligt speelgoed verspreid op de grond over de ruimte. Er liggen knuffeltjes, speelgoed met felle kleuren en ander zintuigelijk materiaal. De baby's kruipen over de grond en ontdekken verschillend materiaal. Het is één grote ontdekkingstocht.

De kinderen van de verticale groep zitten aan tafel. Er wordt gezongen en met instrumentjes gespeeld. Wiebe klappt enthousiast in zijn handen en trommelt hard met zijn handen op de tafel. 'Zo, jij kunt goed muziek maken Wiebe', zegt Leyla, de pedagogisch medewerker van de verticale groep. Wiebe gaat direct nog harder trommelen met zijn handen.
(Wiebe, 1,5 jaar)

Peuters

Tijdens de werkzaamheden aan het plafond door een aantal werkmannen wordt er een skelet gevonden van een muis. Zazi, de pedagogisch medewerker van de peuters, heeft het skelet gepakt en een uitleg gegeven aan de peuters. Wat is een skelet? En hoe ziet ons skelet eruit? Een aantal peuters waren razend enthousiast en wilde het skelet ook graag even vasthouden.

Inge en Diana spelen kappertje aan de kapperstafel. Sjoerd en Mufasa racen met de auto's over de leuning van de tafel, ze zien de leuning als glijbaan en roetsjen met de auto's ervan af. In de bouwhoek zijn Boris en Mats aan het spelen met de duplo, zij maken een PS4 controller. Als zij de controller af hebben, verschuiven zij naar de chillhoek waar zij met de PS4 controller gaan gamen.
(Inge 3 jaar, Diana 3 jaar, Sjoerd 3 jaar, Mufasa 3 jaar, Boris 3,5 jaar en Mats bijna 4 jaar)

Deze vier pijlers vragen om een actieve en betrokken houding van de pedagogisch medewerkers naar de kinderen. Het kind moet de onvoorwaardelijke steun en het vertrouwen krijgen van de pedagogisch medewerker die voor het kind zorgt.

Dat betekent:

- Dat we elk kind onvoorwaardelijk accepteren zoals het is;
- Dat we elk kind serieus nemen;
- Dat er altijd nabijheid is van een volwassene bij een kind;
- Dat een kind nooit geïsoleerd mag worden.

Dit zijn de vuistregels van Moederskind, deze zijn randvoorwaardelijk voor de uitvoering van onze pedagogische visie.

1.6 Pedagogische inspiratie

Thomas Gordon

Thomas Gordon (1918-2002) was een Amerikaanse klinisch psycholoog die vooral bekend is geworden door de Gordon methode. Bij de Gordon methode worden er verschillende communicatietechnieken gebruikt om gelijkwaardige, plezierige relaties in stand te houden en onbegrip te voorkomen. Het gaat om communicatietechnieken als actief luisteren, ik-boodschap, overschakelen en de overlegmethode.

De Gordon methode gaat uit van gelijkwaardigheid in relaties, zodat iedereen zichzelf kan zijn en zijn verantwoordelijkheid neemt, rekening houdend met de ander. In opvoedingsrelaties betekent dit dat de opvoeder het kind in zijn waarde laat en respectvol benadert. Het systeem benadrukt de effectieve communicatie en oplossingsgerichte conflicthantering. Het win-win principe staat centraal.

De Gordon methode houdt in dat kinderen gerespecteerd en gehoord worden. De pedagogisch medewerkers gebruiken deze communicatietechniek tijdens hun contact met de kinderen. De regie blijft altijd bij de pedagogisch medewerkers zonder dat deze een autoritaire houding heeft ten opzichte van de kinderen. We maken bij Moederskind gebruik van de onderstaande onderdelen vanuit het gedragsraam van de Gordon Methode;

Gedrag en oordeel

In de Gordon methode is het verschil maken tussen gedrag en oordeel een belangrijke vaardigheid. Gedrag is wat je feitelijk hoort en ziet en een oordeel is wat je denkt bij het horen en zien van bepaald gedrag. Bijvoorbeeld:

Gedrag	Oordeel
Tijn kiept de bak blokken om	Wat is Tijn weer vervelend
Gijs speelt met de hijskraan	Gijs is altijd zo lief aan het spelen
Fien en Marie slaan elkaar	Fien en Marie zitten de hele tijd te klieren

Als pedagogisch medewerker is het belangrijk om goed onderscheid te maken tussen het werkelijke gedrag van een kind en je eigen beleving.

Het kan bijvoorbeeld zo zijn dat een pedagogisch medewerker het gedrag van Tijn (in het bovenstaande voorbeeld) als onacceptabel ervaart, omdat het voor extra werk zorgt. Je kunt ook anders naar het gedrag van Tijn kijken. Hij wil misschien wel een nieuwe vaardigheid aanleren.

Als een kind iets doet wat in de ogen van een pedagogisch medewerker onacceptabel is dan stelt zij het gedrag van het kind ter discussie en niet het kind zelf. De pedagogisch medewerker zal vanuit een houding van actief luisteren proberen het kind beter te begrijpen.

Actief luisteren

Actief luisteren is een vaardigheid waarbij je een kind dat een probleem heeft, aanmoedigt meer over het probleem te vertellen zonder dat je zijn probleem overneemt. Actief luisteren doe je door op een empathische manier de beleving en/of gevoelens van het kind weer te geven. Om vervolgens met het kind af te stemmen of deze weergave klopt.

Jonge kinderen kunnen soms niet zo goed vertellen wat hun dwars zit. Het geeft hen veel steun als een pedagogisch medewerker pogingen doet om hun gedrag te vertalen in wat ze eigenlijk willen zeggen.

Bijvoorbeeld

Het kind zegt/doet	Mogelijke actief luisterzin
Papa toe	Je wilt het liefst bij papa zijn, he?

Schuift boos zijn maaltijd weg	Je hebt helemaal geen zin om te eten geloof ik
Baby huult heel hard	Ik heb je luier verschoont, de fles gegeven en slapen wil je gewoon niet. Ik vind het moeilijk om te begrijpen wat er met je is.

De ik-boodschap

Het praten in de ik-boodschap is een kernbegrip in de Gordon methode. Bij de ik-boodschap praat je vanuit jezelf met als doel je gevoel of mening met anderen te delen.

Bijvoorbeeld: Ik vind het leuk om buiten te spelen.

Het tegenovergestelde van de ik-boodschap is de jij-boodschap. Hierin zit vaak een oordeel, verwijt of beschuldiging.

Bijvoorbeeld: Kan je nou eens je mond houden?

Onze voorkeur gaat uit naar het communiceren met kinderen, vanaf de babyleeftijd, in de ik-boodschap, omdat we dit een positievere manier van communiceren vinden.

Overschakelen

Overschakelen is een situatie waarbij de pedagogisch medewerker in een conflict met het kind het ene moment actief luisteren en het andere moment de ik-boodschap gebruikt. Als een pedagogisch medewerker tijdens een conflict met een kind herhaaldelijk de ik-boodschap gebruikt en de boodschap komt niet aan, dan is raadzaam om mee te bewegen met het kind en over te gaan op actief luisteren.

Een pedagogisch medewerker kan op de volgende manieren met een kind mee bewegen:
 Ruilen: een kind wil een muts niet op zetten → je ruilt dit voor een sjaal of capuchon
 Een beperkt aantal keuzes geven: kiezen uit broodbeleg → wil je jam of smeerkaas op je brood?
 Omgeving aanpassen: baby huult vanwege drukte op de groep → met de drukere kinderen even naar buiten gaan, zodat de groep wat rustiger wordt.

Grenzen stellen

Soms vertonen kinderen onacceptabel gedrag, zoals vechten, bijten, schreeuwen of iets naar iemand gooien. Onacceptabel gedrag kan de pedagogisch medewerker via de confronterende ik-boodschap met het kind bespreken.

De confronterende ik-boodschap bestaat uit drie delen: gedrag, gevoel, gevolg.

Gedrag: Een peuter laat een viltstift zonder dop op tafel liggen.
Gevolg: De stiften drogen uit en de andere kinderen kunnen niet meer kleuren
Gevoel: ergernis, boosheid.
 De confronterende ik-boodschap wordt:
 'Als je de viltstiften zonder dop laat liggen, vind ik dat erg vervelend, want ze drogen dan uit en dan kan niemand er meer mee kleuren.'

Grenzen stellen bij baby's

Baby's tot ongeveer 18 maanden zijn zich nog niet (volledig) bewust van hun eigen handelen. Ze zijn bijvoorbeeld bij het bijten, knijpen en slaan van een ander zich nog niet bewust dat dit pijn doet. Ondanks dat moet je het gedrag van de baby steeds opnieuw begrenzen. Omdat een confronterende ik-boodschap bij hen niet werkt gebruikt de pedagogisch medewerker een combinatie van woorden en daden.

De pedagogisch medewerker zegt: 'Marit, als je Florian knijpt, heeft ze pijn'. Tegelijkertijd zet ze Marit verder van Florian neer.

Grenzen stellen bij dreumesen, peuters en schoolkinderen

Vanaf de dreumesleeftijd beginnen kinderen langzaam te begrijpen dat hun gedrag effect heeft op anderen. Ze kunnen zich alleen nog niet in de ander verplaatsen. Het is daarom de taak van de pedagogisch medewerker om steeds uit te leggen wat wel en niet kan.

Vanaf dat het kind drie jaar is kunnen ze zich steeds beter verplaatsen in een ander. Vanaf die leeftijd is het mogelijk om de confronterende ik-boodschap te gebruiken. Bij dreumesen geef je de confronterende ik-boodschap in korte zinnen.

Pedagogisch medewerker zegt: 'Thijs, je brood. Als je het brood op de grond gooit, dan wordt het vies. Dat vind ik zonde. Stop je brood maar in je mond Thijs.'

Complimentjes geven

Bij gewenst gedrag van kinderen gebruiken mensen vaak complimentjes als:

'Wat een mooi schilderij heb je gemaakt'

'Dat heb je knap gedaan'

De bovenstaande complimenten zeggen iets over het kind en niet over het positieve gevoel van de boodschapper bij wat het kind doet. Een alternatieve manier om een compliment te maken in de Gordon methode is de positieve ik-boodschap.

Bij de positieve ik-boodschap vertel je duidelijk welke prettige gevoelens het concrete gedrag van het kind bij je oproept, zonder een oordeel over het kind te geven.

'De kleuren die je hebt gebruikt vind ik prachtig'

'Je hebt zelf je broek al uitgedaan. Ik vind dat heel erg knap van je.'

2. Pedagogisch handelen bij Moederskind

De mens kan niet zonder opvoeding. Opvoeden is het begeleiden van kinderen op weg naar hun volwassenheid. Bij de opvoeding speelt de voorbeeldfunctie van de opvoeder een grote rol. In een opvoedingssituatie is een relatie met wederzijds vertrouwen tussen opvoeder en kind onmiskenbaar.

2.1 Opvoedingsdoelen

Onze pedagogische werkwijze is gebaseerd op de vier opvoedingsdoelen die in de Wet Kinderopvang zijn geformuleerd:

- Het bieden van emotionele veiligheid;
- Gelegenheid bieden tot het ontwikkelen van persoonlijke competenties;
- Gelegenheid bieden tot het ontwikkelen van sociale competenties;
- Gelegenheid bieden tot het eigen maken van waarden en normen.

2.1.1 Veiligheid en vertrouwen - Emotionele veiligheid

Een gevoel van emotionele veiligheid bij kinderen wil zeggen dat het kind zich veilig en geborgen voelt. Als een kind zich emotioneel veilig voelt zal het zich op een “normale” manier ontwikkelen. De emotionele band tussen, ouders, familie en kinderen is hecht en langdurig en ontstaat door frequent (intiem) contact. De band tussen pedagogisch medewerkers en het kind moet, net als iedere relatie, eerst worden opgebouwd. Bij de start van de opvang (wenperiode) heeft de pedagogisch medewerker het doel om een warme en persoonlijke relatie met het kind op te bouwen en deze ook te onderhouden.

Kinderopvang Moederskind creëert een gevoel van emotionele veiligheid voor het jonge kind door:

- Affectie te tonen in de vorm van een knuffel, troosten, op schoot nemen, aai over de bol geven;
- Het aanbieden van een wenperiode;
- Een vaste dagindeling;
- Een vaste stamgroep;
- Vaste pedagogisch medewerkers op de groep.

Extra aandacht bij baby's door:

- De tijd te nemen voor de wenperiode met ouders;
- Zo min mogelijk de ruimte in en uit te gaan om de rust te bewaren op de groep;
- Te vertellen wat we gaan doen en wat een ander komt doen en dat we weer terugkeren op de groep;
- Alle handelingen van tevoren te benoemen en daarna pas uit te voeren om voorspelbaarheid te bieden aan de baby;
- Het geven van persoonlijke aandacht tijdens verschoonmomenten.

Extra aandacht bij peuters door:

- Kinderen duidelijk grenzen te geven, wat wel en niet mag;
- Een foto van elk kind op de muur (in zijn groepsruimte).
- Het kind het gevoel geven dat het er mag zijn en dit doen door:
- Het kind op een respectvolle manier te benaderen;
- Het bieden van een luisterend oor en het laten blijken dat het kind gehoord wordt, als het ergens behoeften aan heeft;
- Met het kind te communiceren op ooghoogte;

- Het kind de tijd en ruimte te geven om zijn verhaal te vertellen en de ruimte te geven om zijn emoties te uiten.

2.1.2 Ieder kind uniek - Persoonlijke ontwikkeling

Persoonlijke competenties zijn persoonskenmerken die kinderen in staat stellen om allerlei type problemen adequaat aan te pakken en zich goed aan te passen aan veranderende omstandigheden.

Persoonlijke competenties zijn bijvoorbeeld veerkracht, zelfstandigheid, zelfvertrouwen, flexibiliteit en creativiteit. Kinderen hebben een aangeboren drang om de wereld om zich heen te ontdekken en om zelfstandig te zijn.

We besteden aandacht aan het stimuleren van de volgende persoonlijke ontwikkelingstaken:

- Communicatieve ontwikkeling;
- Motorisch-zintuiglijke ontwikkeling;
- Cognitieve ontwikkeling;
- Creatieve en beeldende ontwikkeling;
- Zelfstandigheid en zelfbeeld.

Per ontwikkelingstaak wordt eerst kort uitgelegd wat ermee bedoeld wordt, vervolgens verwoorden we hoe de pedagogisch medewerkers deze ontwikkelingstaak stimuleren.

Communicatieve ontwikkeling

In het begin verloopt de communicatie met kinderen via lichaamstaal: oogcontact, glimlachen en aanraken. Toch is het belangrijk zo veel mogelijk te praten tegen een baby. Stiltes geven aan de baby de kans om met geluiden of brabbelen te reageren. Naarmate kinderen ouder worden, streven we ernaar dat ze meer verbaal gaan communiceren. Daarom besteden we veel aandacht aan de ontwikkeling van taal bij de kinderen. De pedagogisch medewerker praat, leest en vertelt veel. Ze brengt geduld en respect op voor behoeften van de kinderen. Met name bij het verschonen, is hier aandacht voor door dit moment te benutten om met kinderen contact te leggen. Kinderen imiteren graag, dat is met taal ook het geval. Kinderen kunnen gerust hun eigen babywoordjes gebruiken, maar pedagogisch medewerkers benoemen zelf de juiste woorden. Als het kind bijvoorbeeld zegt: 'Ikke wil auto', dan stimuleert de pedagogisch medewerker door te zeggen: 'Wil je met de auto spelen?'.

De pedagogisch medewerker stimuleert de ontwikkeling van taal en communicatie door:

- 1-op-1 momenten te benutten zoals tijdens het verschonen;
- Voorwerpen, handelingen en gedrag te benoemen.

Extra aandacht bij baby's door:

- De luisterontwikkeling te stimuleren (spelen met rammelaar of muziekdoosje);
- Het zingen van liedjes en het opzeggen van rijmpjes als taalstimulans voor ritme, rijm en melodie;
- Op het gebrabbel van een baby te reageren (door 'fantasiewoordjes' en klanken na te zeggen);
- Te praten tegen de baby, ook al begrijpt hij niet wat je zegt. Hij luistert en neemt de taal op;
- Positief te reageren op gelaatsuitdrukkingen, bewegingen en geluidjes.

Extra aandacht bij peuters door:

- Het voorlezen van kinderboeken en de kinderen bij de verhalen betrekken door ze vragen te stellen of een verhaal na te spelen;
- Met de kinderen gesprekken te voeren, bijvoorbeeld aan tafel of individueel;
- Goed te luisteren naar de kinderen;
- Liedjes te zingen, zodat de kinderen zich geheel kunnen uitleven met zang en dans, en tegelijkertijd taal oefenen.

Motorische-zintuiglijke ontwikkeling

De bewegingen van baby's zijn in eerste instantie reflexen, denk bijvoorbeeld aan zuigen en grijpen. Na verloop van tijd maken deze reflexen plaats voor gecontroleerde spierbewegingen. Lichamelijke ontwikkeling van kinderen wordt onderverdeeld in de grove en fijne motoriek en het ontwikkelen van de zintuigen.

Onder grove motoriek wordt verstaan, de samenhang en bewegingen van armen, benen, romp, zoals trappelen, steunen, zitten, kruipen, rollen, gooien, lopen, buigen en springen. Onder fijne motoriek verstaan we de fijne oog-hand coördinerende bewegingen zoals vasthouden, aankleden, zelfstandig eten, kralen rijgen en blokken stapelen.

Onder de zintuiglijke ontwikkeling verstaan we ruiken, proeven, zien, horen en voelen.

De pedagogisch medewerker stimuleert de motorische en zintuiglijke ontwikkeling door: Herhaaldelijk gebruik te maken van voorwerpen die de zintuigen prikkelen zoals hoe ze klinken, aanvoelen, smaken en ruiken.

Extra aandacht voor baby's door:

- Een baby afwisselend met het hoofd de ene of de andere kant op te leggen;
- De baby te laten oefenen met omrollen door hem in de box of op een vloerkleed te leggen en aan te moedigen;
- De baby op de buik te leggen, zodat ze regelmatig kunnen oefenen met het optillen van het hoofd;
- Voorwerpen te bewegen, aan te geven en te laten vasthouden;
- Samen een bal over te rollen.

Extra aandacht voor peuters door:

- Te knutselen met verschillende materialen;
- Dans- en bewegingsspele vanaf de dreumesleeftijd te doen;
- Te tekenen en te puzzelen;
- De kinderen die hieraan toe zijn te begeleiden bij de zindelijkheid en het uiteindelijk zelf naar het toilet gaan.

Cognitieve ontwikkeling

Bij de cognitieve ontwikkeling van kinderen staat het denken, voelen en ontdekken centraal. Kinderen willen vooral weten hoe hun wereld en alles daaromheen in elkaar zit.

De pedagogisch medewerker stimuleert de cognitieve ontwikkeling van jonge kinderen door: Meerdere zintuigen te gebruiken bij het ontdekken van de wereld om hun heen.

Extra aandacht voor baby's door:

- De rust en ruimte te creëren voor de baby om rond te kijken en de wereld om hen heen in zich op te nemen en te ontdekken;
- Met en zonder speelgoed te spelen met het kind. Speelgoed dat geluid maakt als je erin knijpt, speeltjes die bewegen aan de baby gym als je ernaar grijpt of het laten bekijken van een gezicht (met bijbehorende gezichtsuitdrukkingen);
- Het verstoppertje van speelgoed onder een doek, waardoor de baby leert dat speelgoed niet weg is, maar onder het doek ligt.

Extra aandacht voor peuters door:

- Spelletjes met de kinderen te spelen waarbij het leren van vormen, kleuren, cijfers, letters, dagen, maanden en seizoenen centraal staan. Tijdens deze spelletjes maken we onder andere gebruik van illustratiekaarten, boeken en puzzels;
- Het inzichtelijk maken en benoemen van emoties en bedoelingen bij het verzorgen en samenspelen;
- De kinderen verbanden uit te leggen tussen oorzaak en gevolg;
- De kinderen zelf op onderzoek te laten gaan tijdens hun spelactiviteiten en daarmee hun eigen ervaringen op te doen. Zo zal de pedagogisch medewerker kinderen bij het vrij spelen stimuleren om verschillende items te onderzoeken en bijvoorbeeld iets uit de kast pakken en ermee aan de slag gaan.

Creatieve en beeldende ontwikkeling

Het stimuleren van de creativiteit wordt vooral gerealiseerd door kinderen te laten kennismaken met diverse materialen en met zang en dans. Zo wordt er bijvoorbeeld gewerkt met klei, verf, deeg, zand en water. Deze manier van experimenteren is belangrijk omdat een kind wordt aangemoedigd om nieuwe ervaringen op te doen, te exploreren en dingen op een wijze te doen die passen bij de ontwikkeling van het kind. Daarnaast leren de kinderen bekende kinderliedjes.

De pedagogisch medewerker stimuleert de creatieve ontwikkeling door onder andere een divers activiteiten aanbod aan te bieden gericht op de ontwikkeling van het kind.

Extra aandacht voor baby's door:

- Te zingen en muziek te luisteren;
- Te 'knutselen' in de vorm van ervaringen opdoen met voelen, ruiken en proeven;
- De ruimte te geven om te experimenteren en te ontdekken in een uitdagende omgeving. We zorgen voor veel materiaal om mee te experimenteren, zoals voelkoffer, voelboekjes, de babygym en kosteloos materiaal zoals lege flessen gevuld met kralen, water en glitters of lintjes.

Extra aandacht voor peuters door:

- Fantasiespel;
- Dreumes- en peutedans;
- Te tekenen, verven en knutselen;

- Te bouwen en constructies met lego en blokken te maken.

Zelfstandigheid en zelfvertrouwen

Een kind is in eerste instantie nog niet zelfstandig en moet met veel handelingen geholpen worden. De ontwikkeling van zelfredzaamheid is een proces. Door kinderen positief te benaderen en te wijzen op wat ze kunnen, krijgen ze meer zelfvertrouwen en worden ze steeds zelfstandiger. Kinderen krijgen bij Moederskind de mogelijkheid om zichzelf te zijn en een eigen ik te ontwikkelen. Naarmate kinderen ouder worden, vertrouwen ze steeds meer op hun eigen kennis en vaardigheden om handelingen uit te voeren en kleine problemen op te lossen.

De pedagogisch medewerker stimuleert de zelfstandigheid en het zelfvertrouwen door kinderen op een positieve manier te benaderen en dit ook te benoemen.

Extra aandacht voor baby's door:

- Gericht te zijn op en het stimuleren van de interne drang van de baby om zich te ontwikkelen;
- Iedere ontwikkelingsstap van de baby te waarderen, helpen en stimuleren op basis van liefde, veiligheid en aanmoediging;
- Voorwaarden te scheppen om zelfvertrouwen op te bouwen.

Extra aandacht voor peuters door:

- Op vrije spel momenten kinderen zelf te laten kiezen waarmee ze willen spelen;
- Bij te dragen aan een positief zelfbeeld van het kind door onder andere schouderklopjes of een compliment;
- Kinderen bewust te laten worden van hun identiteit, sekse, leeftijd en persoonlijke kenmerken;
- Kinderen de mogelijkheid te bieden zich te uiten;
- Zoveel mogelijk zelf de problemen op te laten lossen;
- Kinderen laten helpen bij kleine huishoudelijke taken, zoals was opvouwen of de tafel schoon te maken.

2.1.3. Ik, Jij, Wij – Sociale ontwikkeling

Sociale competenties zijn vaardigheden en kennis die het kind nodig heeft in de omgang met anderen, waarbij rekening wordt gehouden met zowel zijn eigen belangen als die van anderen. Kenmerkend voor de sociale ontwikkeling is dat het kind zich in toenemende mate zelfstandig kan bewegen in de omgeving en de samenleving.

Baby's en sociale ontwikkeling

De pedagogisch medewerker stimuleert de baby's bij hun sociale ontwikkelingstaak door:

- Baby's samen op de grond te leggen, of samen onder een babygym of met de wippers naar elkaar toe gericht, stimuleren we het contact tussen baby's;
- Baby's die niet zo mobiel zijn, in elkaars nabijheid te plaatsen. De interacties die de baby's met elkaar opdoen vormen een basis voor de sociale ontwikkeling;
- Het ondernemen van groepsactiviteiten waardoor de baby's contact met elkaar kunnen maken en eerste sociale ervaringen op kunnen doen, door naar elkaar te kijken;
- Samen te zingen, een bal door de ruimte te rollen of het samen spelen met een activiteitentafel, het samen lezen van een boekje of het luisteren naar muziek;
- Het spelen van 'vangspelletjes' door achter elkaar aan te kruipen of simpele verstopspelletjes.

Peuters en sociale ontwikkeling

We besteden aandacht aan de volgende sociale ontwikkelingstaken:

- Rekening houden met anderen;
- Hulp vragen en ontvangen;
- Samen spelen;
- Iedereen hoort erbij;
- Bijdragen aan het geheel en helpen.

Per ontwikkelingstaak wordt eerst kort uitgelegd wat ermee bedoeld wordt, vervolgens verwoorden we hoe de pedagogisch medewerkers deze ontwikkelingstaak stimuleren.

Rekening houden met anderen

Het kind gedraagt zich zo dat anderen niet te veel gehinderd of gekwetst worden door hetgeen hij doet of zegt.

De pedagogisch medewerker stimuleert de jonge kinderen om rekening met elkaar te houden door:

- Zelf het goede voorbeeld te geven;
- Gevoelens van het individuele kind te zien en ze te verwoorden naar ander de kinderen toe en naar het kind zelf;
- Kinderen te leren om op hun beurt te wachten;
- De kinderen sociale basisregels uit te leggen van wat wel en wat niet mag.

Hulp vragen en ontvangen

Het vragen en ontvangen van hulp zijn belangrijke vaardigheden als het op samenwerken aankomt. Omdat het vragen en ontvangen van hulp niet vanzelfsprekend is, stimuleert de pedagogisch medewerker dit.

De pedagogisch medewerker stimuleert de jonge kinderen om hulp te vragen en te ontvangen door:

- Actief naar het kind te luisteren;
- Elkaar te helpen tijdens het gezamenlijke spel zoals een puzzel of het bouwen van blokken;
- Positieve eigenschappen te benoemen, zoals kinderen die elkaar troosten.

Samen spelen

Kinderen spelen in de verschillende ontwikkelingsfasen op een andere manier met elkaar samen, maar in elke ontwikkelingsfase imiteren kinderen gedrag van elkaar. In het begin spelen kinderen vluchtig en oppervlakkig samen door elkaar aan te raken, (soms) voorwerpen te delen of samen te lachen. Naarmate kinderen ouder worden zijn ze steeds meer in staat om bewuster met andere kinderen samen te spelen, bijvoorbeeld via fantasie- en rollenspel.

De pedagogisch medewerker stimuleert de jonge kinderen samen te spelen door:

- Het gebruiken van voorwerpen en materialen die uitnodigen om samen te spelen zoals een bal, prentenboeken of klimrek;
- Het spelen van kring- en gezelschapsspelen;
- Mee te spelen met het spel van het kind, zodat we de kinderen kunnen begeleiden met het samen spelen vanuit hun eigen spel;
- De kinderen te begeleiden tijdens conflictsituaties. Daarbij laat de pedagogisch medewerker de kinderen zoveel mogelijk zelf de problemen oplossen.

Iedereen hoort erbij

Kinderen hebben net als iedereen sterk het gevoel ergens bij te willen horen. Het streven naar een eigen plaats in een groep is een sociaal doel.

De pedagogisch medewerker geeft de jonge kinderen het gevoel dat ze erbij horen door:

- Op de groep een sfeer te creëren waarbij alle kinderen zich thuis voelen (bijvoorbeeld samen aan tafel te eten, liedjes te zingen);
- Kinderen het gevoel te geven dat ze er mogen zijn door:
- Het kind op een respectvolle manier te benaderen;
- Het bieden van een luisterend oor en het laten blijken dat het kind gehoord wordt, als het ergens behoeften aan heeft;
- Met het kind te communiceren op ooghoogte;
- Het kind de tijd en ruimte te geven om zijn verhaal te vertellen en de ruimte te geven om zijn emoties te uiten;
- Ouders op een vriendelijke manier te benaderen;
- Een foto van alle kinderen op de groep te plaatsen.

Helpen

Door het kind te laten helpen voelt het kind zich nuttig en betrokken.

De pedagogisch medewerker stimuleert de jonge kinderen om te helpen door:

- Kinderen te betrekken bij het tafel dekken, boodschappen doen, het voorbereiden van feesten, oudere kinderen de jongere kinderen te laten helpen;
- Kinderen zelf speelgoed op te laten ruimen na het spelen.

2.1.4. Jong geleerd is oud gedaan - Waarden en normen

Bij het opvoeden van kinderen speelt het overbrengen van waarden en normen een grote rol. Gedag zeggen bij het binnenkomen en weggaan en mensen bij hun naam noemen zijn duidelijke omgangsvormen. Ook op de beurt wachten, iets vriendelijk vragen en niet vloeken zijn voorbeelden van belangrijke normen en waarden. Kinderen leren deze normen en waarden in de gezinssituatie, het kinderdagverblijf en de rest van de samenleving.

Kinderen leren deze waarden en normen door oefening en de aanwezigheid van de volwassenen als rolmodel. De thuissituatie zal niet altijd overeenkomen met het opvoedingsklimaat van het kinderdagverblijf. We staan op een positieve manier stil bij al die mogelijke verschillen.

Bij Moederskind hechten we veel waarde aan vieringen. Het zorgt voor een versterking van de groepsband. Naast vieringen vinden we dat rituelen ook belangrijk zijn voor kinderen. Het biedt kinderen structuur. Dat zorgt weer voor een veilig gevoel, wat ook een basis is om zich goed te kunnen ontwikkelen. Rituelen doen zich voor op vaak terugkerende momenten van de dag zoals aan tafel gaan, naar buiten gaan en gaan slapen.

We bieden kinderen op de volgende manieren de kans om zich waarden en normen eigen te maken:

- Zelf het goede voorbeeld geven;
- Elkaar bij de naam aanspreken;
- Elkaar te begroeten (medewerkers, kinderen en ouders);
- Elkaar geen pijn doen. Als een van de kinderen een ander kind (per ongeluk) pijn doet, wordt het betrokken bij het troosten van het andere kind;
- Geen speelgoed afpakken;
- Geen vieze of lelijke woorden gebruiken;
- Geen kinderen pesten;
- Kinderen leren om zelf hun speelgoed op te ruimen;
- Geen speelgoed stuk te maken;
- Kinderen accepteren zoals ze zijn. Ieder kind is een individu en alle kinderen zijn verschillend (gesloten, druk, verlegen);
- Verjaardagen van kinderen vieren met een feestmuts en een cadeau. Er wordt voor de jarige gezongen en een traktatie uitgedeeld;
- Het vieren van algemene feestdagen zoals, Pasen, Koningsdag, Suikerfeest, Sinterklaas, Kerst, Offerfeest.

2.2 Intercultureel werken

Intercultureel werken is een manier van denken en handelen die als een rode draad door alles heen loopt en dus niet als activiteit wordt beschreven. Intercultureel werken is voor het kinderdagverblijf van belang omdat de kinderen leren omgaan met elkaars culturele en etnische achtergrond. Tevens geldt dit voor de omgang tussen het kind en de pedagogisch medewerker.

Ons doel is ervoor zorg te dragen dat iedereen, ongeacht culturele of etnische achtergrond zich welkom voelt bij ons kinderdagverblijf. Herkenning in de inrichting, spelmateriaal, eetgewoontes en het vieren van verschillende culturele feesten speelt hierbij een grote rol. We achten het ene mens niet meer of minder dan de ander. We willen dit aan de kinderen overdragen door onder andere het vervullen van een voorbeeldfunctie.

Essentieel is dat men zich op basis van gelijkwaardigheid kan ontwikkelen in een veranderende samenleving. Nederland is een samenleving die bestaat uit mensen met verschillende culturele en etnische achtergronden. Iedereen, zowel autochtoon als allochtoon, moet daarin zijn weg zoeken. Het gaat erom de eigen identiteit zo te ontwikkelen dat iemand adequaat kan functioneren in deze samenleving.

2.3 Huilen

2.3.1 Waarom huilen baby's?

Huilen is normaal gedrag voor een baby. Het is zijn eerste communicatiemiddel. Een baby huilt omdat er een reden is. Baby's bieden wij zoveel mogelijk troost, zodat ze een gevoel van veiligheid en geborgenheid kunnen ontwikkelen. Wij proberen goed op de verschillende soorten huilpatronen te letten, zodat wij weten wat er aan de hand is met de baby. Op die manier kunnen we een goede afweging maken of we de baby moeten troosten of dat het een andere behoefte heeft, zoals honger of slaap. Wij laten kinderen nooit onnodig lang huilen en zullen altijd onderzoeken waarom een baby huilt. Wanneer een baby veel en lang op de groep huilt, zullen we zowel met collega's, in werkoverleg en met ouders overleggen wat de te nemen stappen zijn.

2.3.2 Waarom huilen kinderen?

Bij kinderen (dreumes, peuter, schoolkind) is het belangrijk om onderscheid te maken tussen huilen omdat er iets naars gebeurd is of huilen omdat ze hun zin niet krijgen. Iets naars kan bijvoorbeeld zijn dat het kind zich pijn heeft gedaan of dat het door papa of mama net weggebracht is. Als kinderen huilen omdat hun ouders weggaan gaan we daar serieus mee om. Wij zeggen nooit dat er niets aan de hand is, want we gaan ervan uit dat er altijd een reden is waarom een kind huilt. Het kind wordt even opgetild, geknuffeld en gerustgesteld. Op het kinderdagverblijf is het vertrek van de moeder of vader en het huilen van het kind een goede gelegenheid voor de pedagogisch medewerker om de hechtingsrelatie met het kind te versterken. Als de ouders echter terugkeren en het kind gaan troosten ontstaan er negatieve effecten. Ten eerste krijgt het kind de boodschap dat de pedagogisch medewerkers waar hij/zij wordt achtergelaten hem niet zou mogen of kunnen troosten en ten tweede kan het kind dit gedrag doorzetten om bijvoorbeeld zijn zin te krijgen.

Als een kind gaat huilen omdat hij zijn zin niet krijgt dan proberen we dit te negeren. Dit betekent niet dat we het kind helemaal negeren. We gaan hem niet uitgebreid troosten, maar leggen wel op een rustige toon uit dat het zijn zin niet krijgt. Bij oudere peuters leggen we ook uit dat iets op dat moment niet altijd mogelijk is. We proberen er niet te lang bij stil te staan en het één keer duidelijk uit te leggen aan het kind. Verder leiden we het kind af met bijvoorbeeld een activiteit.

Voor kinderen is huilen eveneens een vorm van communiceren. Bij gebrek aan woorden is huilen de aangewezen taal om gevoelens en frustraties aan de omgeving duidelijk te maken. Huilen helpt,

maar niet alleen vanwege de reactie die het oproept bij de omgeving, huilen lucht ook op. Doorgaans voelt het kind zich beter na een huilbui. Onderzoek heeft aangetoond dat mensen die vaak huilen emotioneel en fysiek vaak gezonder zijn dan mensen die zich groothouden.

Uitgangspunten

Wij nemen de verschillende emoties van de kinderen zoals verdriet, boosheid, angst, uitgelatenheid, blijheid e.d. serieus. Een kind dat verdriet heeft mag van ons dat verdriet tonen. Door dit verdriet bespreekbaar te maken wordt het voor het kind duidelijk om er mee te leren omgaan. Wij zeggen nooit dat er niets aan de hand is, want we gaan ervan uit dat er altijd een reden is waarom een kind huilt.

Onze uitgangspunten als het om huilen gaat zijn:

- Als een kind huilt, nemen wij hem serieus;
- We kijken altijd naar de reden waarom een kind huilt;
- We houden rekening met de gevoelens van het kind;
- Verdriet kan voortkomen uit angst voor iets of iemand. Peuters worden zich steeds meer bewust van hun omgeving en dit kan grote angsten tot gevolg hebben die hen zeer overstuurt maken. Ze kunnen dit afreageren met heftige huilbuien;
- Verdriet kan voortkomen uit frustratie. Ook dit kan leiden tot een heftige huilbui of driftbui;
- We helpen het kind zijn emoties te benoemen, waardoor het meer van zijn gedrag gaat begrijpen. Als een kind huilt omdat een ander kind een speeltje afpakt zeggen we: "Hij mag dat niet afpakken hè, want dat vind je niet leuk, zeg maar dat hij het terug geeft". Wij helpen het kind hierbij als dat nodig is.
- Als het kind angstig is zullen we eerst de oorzaak proberen te achterhalen. Is het bang voor andere kinderen dan zullen we als pedagogisch medewerker meer veiligheid moeten bieden. We zullen in de buurt van het kind zijn en het bevestigen in wat het wel kan, bijvoorbeeld als het voor zichzelf opkomt. Hierdoor leert het kind dat je er ook bent wanneer het alleen ergens op af gaat.
- Het kan ook zijn dat er in de thuissituatie iets is veranderd, een echtscheiding of verhuizing bijvoorbeeld. Het is belangrijk voor een pedagogisch medewerker hiervan af te weten, zodat ze de emoties van het kind beter begrijpt en kan begeleiden. Door gesprekken met ouders en collega's kunnen we het kind hierbij zo goed mogelijk helpen.

2.4 Kijk! Kindvolgsysteem

Goede kinderopvang is opvang waar kinderen zich thuis voelen, waar ze genieten van activiteiten en waar hun ontwikkeling gestimuleerd wordt. Het is opvang die ouders informeert en bij het geheel betreft. De pedagogisch medewerkers observeren dagelijks de kinderen tijdens verschillende momenten/activiteiten en bespreken dit tijdens het ophalen met de ouder. Om een nog beter beeld te krijgen van de ontwikkeling en hoe het kind zich voelt bij Moederskind voeren de pedagogisch medewerkers twee keer per jaar een observatie uit aan de hand van het Kindvolgsysteem Kijk!. Vervolgens worden deze observaties eenmaal per jaar besproken met de ouders rondom de verjaardag van het kind.

Kijk! op Moederskind

Bij Moederskind maken we gebruik van Kijk! Kindvolgsysteem voor baby's, dreumesen en peuters. Zoals hierboven beschreven staat wordt het gebruikt om een duidelijk beeld te schetsen van de ontwikkeling van het kind en hoe het zich voelt bij Moederskind. Het wordt ook gebruikt als hulpmiddel voor het vroegtijdig signaleren en inspelen op het verloop van de ontwikkeling in verband met eventueel ontwikkelingsachterstand, voorsprong of eventuele andere problemen.

Kijk! is een instrument waarmee we de ontwikkeling van jonge kinderen van nul tot vier jaar in kaart kunnen brengen. Het Kindvolgsysteem is een online systeem waarin de pedagogisch medewerker beschrijft hoe het met het kind gaat. Er worden verschillende ontwikkelingsgebieden geobserveerd en beschreven, zoals motoriek, taal, sociale en verstandelijke ontwikkeling en zelfredzaamheid. Hierdoor krijgt de pedagogisch medewerker een goed beeld van het kind zowel op het gebied van de ontwikkeling als hoe het kind zich voelt.

Het Kijk! Kindvolgsysteem zorgt voor handvatten tijdens een observatie van een kind aan de pedagogisch medewerker. Het observeren van kinderen ten behoeve van het Kijk! Het eerste registratiemoment begint vanaf de eerste verjaardag van het kind. De meeste kinderen zijn dan ongeveer een half jaar bij Moederskind. Met Kijk! staat de pedagogisch medewerker samen met de ouders stil bij de ontwikkeling van hun kind en kunnen eventueel acties worden ondernomen om het welbevinden van het kind te vergroten.

Signaleren van achterstand in ontwikkeling

Tijdens ons 2-maandelijke werkoverleg op de groep, wordt de ontwikkeling van alle kinderen besproken. Bij zorgen of opvallendheden in de ontwikkeling wordt het zorgprotocol ingezet. Als uit observaties blijkt dat het kind meer specialistische zorg nodig heeft, of dat het kinderdagverblijf niet kan bieden wat het kind nodig heeft, wordt in overleg met ouders contract opgenomen of doorverwezen naar zorgpartners, zoals het consultatiebureau, Platform 2-4, de huisarts, het buurtteam of andere ondersteunende instanties. Als medewerkers vragen hebben over de ontwikkeling van het kind kunnen zij deze vragen stellen aan de pedagogisch coach of locatiemanagers. Eventueel wordt in overleg met ouders platform 2-4 of een andere ondersteunende instantie ingeschakeld, om te helpen bij de begeleiding op de groep.

2.5.1 Overdracht kijk volgsysteem als het kind het kinderdagverblijf verlaat

De ouder krijgt als de opvang eindigt het volgboekje van Kijk! mee. Het volgboekje wordt door de ouder overgedragen aan de basisschool en indien van toepassing aan de BSO. Tevens geven ouders op het intakeformulier toestemming om het volgboekje te delen met de basisschool. Op deze manier wordt er gezorgd voor een doorgaande leerlijn. Bij zorgkinderen zorgen we voor een warme overdracht naar de basisschool, dit altijd in overleg met de ouder. Als het kind doorstroomt naar onze eigen BSO, doen de pedagogisch medewerkers een onderlinge overdracht. Dit gebeurt tevens met toestemming van ouders.

3. Kinderdagverblijf Moederskind

Moederskind is opgericht in september 2011. Iedere groep beschikt over een eigen speel- en leefruimte met een gescheiden slaapgelegenheid. De kinderen worden in horizontale en verticale groepen opgevangen. Dagelijks zijn er kinderen op de babygroepen van 0 tot 2 jaar, op de peutergroep van 2 tot 4 jaar en op de verticale groepen van 0 tot 4 jaar of 1-4 jaar.

3.1 Groepssamenstelling en begeleiding

Iedere groep beschikt over een eigen speel- en leefruimte met een gescheiden slaapgelegenheid. De groepen zijn als volgt samengesteld:

Twee babygroepen 0-2 jaar (Welpjes – Beertjes): opvang voor 8 kinderen

Eén peutergroep 2-4 jaar (Tiggertjes): opvang voor 14 kinderen

Eén verticale groep 0-4 jaar (Aapjes): opvang voor 10 kinderen

Eén verticale groep 1-4 jaar (Dolfijntjes): opvang voor 10 kinderen

We proberen zoveel mogelijk de wensen van ieder individu te respecteren en te honoreren. Daarom vinden er vaak activiteiten plaats in kleine groepjes van kinderen die hetzelfde willen doen. Dit spelen in groepjes proberen we te stimuleren door verschillende activiteiten aan te bieden en spontaan met kinderen om te gaan, ze te begrijpen en te luisteren naar hun wensen. Dit alles uiteraard binnen de grenzen van het kinderdagverblijf.

Clustergroepen

Binnen Moederskind werken wij met clustergroepen. Dit zijn aangrenzende groepen die veel samen werken en onder andere de verschoonruimte en keuken delen. Binnen deze clusters wordt er een opendeurenbeleid gehanteerd. Een opendeurenbeleid geeft kinderen de mogelijkheid om hun leefruimte te verruimen en nieuwe ervaringen op te doen. Vanwege de jonge leeftijd van de kinderen zijn er enkele voorwaarden opgesteld aan dit opendeurenbeleid. Namelijk dat kinderen alleen bij de clustergroep mogen spelen als de (jongere) andere kinderen op bed liggen. Of als er een leeftijdsgerichte activiteit wordt aangeboden, waar het kind bij aan kan sluiten. Baby's mogen alleen bij de andere groep spelen, onder begeleiding van een vast gezicht.

De clustergroepen zien er als volgt uit:

- Aapjes en Welpjes
- Beertjes en Dolfijntjes
- Tiggertjes en BSO

Medewerkers

Het team van Moederskind bestaat uit pedagogisch medewerkers met minimaal het diploma PW-3. Daarnaast is Moederskind een leerplek voor pedagogisch werkers in opleiding. Er zijn zowel BOL-stagiaires als BBL-stagiaires in dienst. Zowel BOL als BBL-stagiaires staan in eerste instantie boventallig op een groep. De stagiaires ondersteunen de medewerkers op de groep, afhankelijk van het stadium van hun opleiding. Een eerstejaars BOL-stagiaire zal in de eerste plaats leren contact maken met ouders en kinderen en ondersteuning bieden bij huishoudelijke taken. Gedurende het jaar wordt dit opgebouwd naar meer zelfstandige activiteiten. Een tweedejaars stagiaire zal direct, nog steeds onder begeleiding, de verzorging van de kinderen meer zelfstandig uitvoeren. Een derdejaars stagiaire zal naast de verzorging van kinderen ook meegenomen worden in de randzaken van het pedagogisch werk. Een derdejaars stagiaire kan tevens een 0-uren contract ontvangen, waardoor zij bij ziekte en tijdens schoolvakanties als tweede PM'er op de groep ingezet kan worden. Hierbij is de voorwaarde dat zij altijd met een andere beroepskracht op de groep staat. Pas na het behalen van het diploma, mag degene alleen op een groep staan. De BBL-stagiaire zal een eigen pad

bewandelen. Na aanleiding van de behaalde resultaten op school en haar vaardigheden op de groep zal de stagiair steeds meer intallig ingezet worden. Na 3 maanden mag een BBL-stagiaire 100% intallig worden ingezet. De praktijkbegeleider bepaalt wanneer en hoeveel verantwoordelijkheid de BBL-stagiaire krijgt en legt dit schriftelijk vast.

3.2 Horizontaal en verticaal werken

Binnen Moederskind zijn beide opvangsoorten mogelijk. We werken met drie horizontale en twee verticale groepen. We kiezen binnen Moederskind voor deze twee vormen van opvang, om het keuze aanbod voor ouders zo breed mogelijk te maken. Op deze manier kunnen ouders, in samenspraak met de organisatie, kiezen wat het beste bij hen en hun kind past.

Er zijn voor- en nadelen voor beide opvangsoorten te bedenken. We vinden vooral de samenwerking tussen de groepen en een gelijksoortige manier van werken van belang om beide opvangsoorten tot hun recht te laten komen.

We bespreken hieronder enkele voor- en nadelen van horizontaal en verticaal werken. Bij horizontale groepen worden kinderen in eenzelfde leeftijdsgroep opgevangen, waardoor de pedagogisch medewerker specifiek aanbod gericht op het ontwikkelingsniveau kan aanbieden. Kinderen hebben meer vriendjes in dezelfde leeftijd en spelen daardoor op hun eigen niveau.

Doordat kinderen van dezelfde leeftijd samen worden opgevangen leren zij minder, zoals in een verticale groep wel het geval is, om rekening te houden met jongere kinderen. De jonge kinderen leren hier van de oudere kinderen en andersom. De sociale vaardigheden worden op een andere manier en op een ander niveau ontwikkelt dan op een horizontale groep.

Op een verticale groep kan het kind een hechte band opbouwen met de pedagogisch medewerker van de groep, doordat zij langere tijd bij elkaar op dezelfde groep blijven. De pedagogisch medewerker kan de kinderen hierdoor goed leren kennen en inspelen op individuele behoeften. Kinderen kunnen op een verticale groep op hun eigen niveau deelnemen aan diverse activiteiten; een dreumes die al toe is aan een peuterspelletje, kan meedoen met de peuters. En andersom: een dreumes die wat minder goed meekomt kan spelen met de baby materialen. Doordat kinderen van 0 tot 4 jaar samen worden opgevangen ervaren zij wat het is om de jongste, de middelste en de oudste van de groep te zijn.

Doordat de pedagogisch medewerker haar aandacht moet verdelen over verschillende leeftijden van kinderen, kan het risico ontstaan dat er voor een kind te weinig uitdaging is. Met die reden streeft de pedagogisch medewerkers naar een vast dagritme waarbij de aandacht over baby's, dreumesen en peuters wordt verdeeld. We streven bij beide opvangvormen, horizontaal en verticaal, naar een evenwichtig dagritme.

3.3 Stamgroepen

Bij Moederskind werken we met stamgroepen. In principe wordt een kind op één stamgroep geplaatst. Bij een (structureel) lagere bezetting van groepen op een specifieke dag van de week, kan een kind gebruik maken van maximaal twee stamgroepen. Door het samenvoegen van groepjes kinderen is er meer keus voor kinderen om samen te spelen met andere kinderen. Doordat alle groepen gedurende de dag met eenzelfde dagprogramma werken is de structuur en werkwijze op een (samengevoegde) groep min of meer gelijk. De continuïteit voor de kinderen is daarmee gewaarborgd. Pedagogisch medewerkers van andere groepen zijn bekende en vertrouwde personen voor de kinderen. Bij groepen die langere termijn halve groepen zijn, langer dan drie maanden, kan samenvoegen een structurele oplossing zijn, dan is het welbevinden van het kind niet tot nauwelijks in het gedrang, omdat de samenvoeging op dergelijke momenten wekelijks wordt. Bij een structurele

samenvoeging wordt daarnaast met twee pedagogisch medewerkers op de groep ook de werkdruk verlaagd voor de medewerkers. Ouders vullen hiervoor het structurele tweede stamgroep formulier in. Een kind kan eventueel de stamgroep verlaten om aan te sluiten bij een leeftijd gerelateerde activiteit op een andere groep. Hiervoor hebben wij geen toestemming van ouders nodig.

Het samenvoegen van stamgroepen kan ook incidenteel voorkomen, bijvoorbeeld in vakantieperioden of bij een calamiteit of ziekte van een PM'er. Er wordt voor het samenvoegen altijd vooraf toestemming gevraagd aan de ouders, d.m.v. een schriftelijk akkoord. Zowel bij een structurele tweede stamgroep of een incidentele tweede stamgroep.

Bij calamiteiten of om welke reden dan ook bij het uitvallen van een pedagogisch medewerker op het kinderdagverblijf is het mogelijk dat ouders gevraagd worden of hun kind voor een keer op een andere groep mag worden opgevangen. Hiervoor ondertekenen ze aan het eind van de dag een incidentele tweede stamgroep formulier.

3.4 Mentorschap

We werken bij Moederskind met mentoren. Dit houdt in dat ieder kind een eigen mentor heeft. Dit is een vaste pedagogisch medewerker van de stamgroep van het kind. We werken met mentoren, zodat er een vast aanspreekpunt is voor ieder kind en de ouder. De mentor is verantwoordelijk voor een kind, waardoor alle zaken voor het kind door één persoon worden geregeld. Als de pedagogisch medewerker zich verantwoordelijk voelt, zal deze ook onbewust meer aandacht hebben voor opvallendheden en mogelijkheden van het kind.

Mentorschap houdt het volgende in:

- De mentor plant het intakegesprek met de nieuwe ouder, zodat duidelijk is voor de ouder wie de mentor van het kind is.
- De mentor is verantwoordelijk voor het welbevinden van het kind. De mentor voert waar nodig, in overleg met collega's, observaties uit;
- De mentor zorgt dat de kind gegevens van zijn mentorkind op orde zijn (toestemmingsformulieren, contactgegevens, etc.);
- De mentor voert jaarlijks een oudergesprek aan de hand van de observatiemethode Kijk!. Wanneer er meer gesprekken nodig zijn, kan dit altijd.
- De mentor regelt, bij langdurige afwezigheid of vertrek, een vervangend aanspreekpunt.

Het mentorschap houdt niet in dat de andere pedagogisch medewerkers zich niet meer verantwoordelijk hoeven te voelen voor ieder kind. Iedereen blijft verantwoordelijk voor alle kinderen, alleen ligt er bij het ene kind (lees: het mentorkind) net meer aandacht voor de pedagogisch medewerker.

Bij afwezigheid van de mentor wordt door de andere vaste pedagogisch medewerkers op de groep waargenomen.

Bij langdurige afwezigheid of wanneer het om een zorgkind gaat, is de mentor er verantwoordelijk voor dat duidelijk is voor de collega's en de ouder(s) wie het aanspreekpunt in deze periode is.

3.5 Beroepskracht/Kindratio

Er is wettelijk vastgelegd hoeveel kinderen er door één pedagogisch medewerkers opgevangen mogen worden. Dit is het beroepskracht/kindratio.

- 1 beroepskracht per 3 aanwezige kinderen tot 1 jaar;
- 1 beroepskracht per 5 aanwezige kinderen van 1 tot 2 jaar;
- 1 beroepskracht per 8 aanwezige kinderen van 2 tot 3 jaar;
- 1 beroepskracht per 8 aanwezige kinderen van 3 tot 4 jaar;

Bij kinderen van verschillende leeftijden in één groep wordt het minimale aantal beroepskrachten ingezet overeenkomstig de uitkomst van berekening met de rekentool op <http://1ratio.nl/>.

3.6 Het team

Het kinderdagverblijf werkt met een team vaste pedagogisch medewerkers. Op het kinderdagverblijf werken twee tot drie pedagogisch medewerkers per groep. Bij ziekte of vakantie wordt de vaste pedagogisch medewerker vervangen door één van de (inval-)krachten die werkzaam is bij zowel het kinderdagverblijf als de buitenschoolse opvang. Af en toe maken we gebruik van het inhuren van een externe pedagogisch medewerker. We proberen dan zoveel mogelijk om vaste gezichten in te huren. Elke pedagogisch werker heeft jaarlijks een functioneringsgesprek aan de hand van competenties. Jaarlijks vindt ook deskundigheidsbevordering plaats voor de medewerkers op het gebied van gezondheid en veiligheid (EHBO en Bedrijfshulpverlening), en tijdens de studiedag een verdieping in kennis en vaardigheden. Daarnaast worden de pedagogisch medewerkers ondersteunt door een pedagogisch coach.

3.7 Pedagogisch coach en VIB.

De pedagogisch medewerkers worden ondersteunt, gecoacht en begeleidt in het werken met de kinderen van 0-13 jaar door de pedagogisch coach. Deze pedagogisch coach huren we extern in bij Moederskind. De pedagogisch coach werkt volgens het coachplan van dat jaar die in samenwerking met de locatiemanagers van Moederskind is geschreven. De pedagogisch medewerkers kunnen de pedagogisch coach benaderen als zij vragen hebben of tegen knelpunten aan lopen. Dat kan gaan om allerlei zaken uit de dagelijkse praktijk. Soms is er geen probleem of knelpunt, maar wil de pedagogisch medewerker inzicht krijgen in haar eigen vaardigheden, bijvoorbeeld haar interactievaardigheden met de kinderen. De pedagogisch coach komt observeren en in coachgesprekken de medewerker helpen dat inzicht te krijgen. Het kan ook zijn dat de pedagogisch medewerkers twijfels hebben over de ontwikkeling van een kind; de pedagogisch coach komt observeren en begeleidt de medewerkers, indien nodig, in het maken van een zorg/handelsplan. Kortom, de pedagogisch coach ondersteunt en coacht de pedagogisch medewerkers in het uitvoeren van het pedagogisch beleid en het verbeteren van de pedagogische kwaliteit bij Moederskind.

Video interactiebegeleiding (VIB)

De effectiviteit van pedagogisch medewerker staat of valt met de manier waarop zij contact heeft met de kinderen en de groep. Meer dan voorheen ligt het accent op een goede interactie tussen kind en pedagogisch medewerker. De vraag naar concrete praktische begeleiding neemt toe. Video interactiebegeleiding is hiervoor een geschikte en beproefde methode. Videobeelden zijn altijd ondersteunend aan het begeleidingsproces. De pedagogisch coach filmt onze medewerkers één tot twee keer per jaar. Bij de video opnames zal de privacy van zowel kinderen, ouders als medewerkers in acht genomen worden. De beelden zijn uitsluitend voor intern gebruik en worden niet openbaar gemaakt.

3.8 3-uurs regeling en clustergroepen

We streven ernaar om te openen om 7.30u en te sluiten om 18.30u met minimaal twee pedagogisch medewerkers in het pand (kinderdagverblijf en buitenschoolse opvang samen). Van het beroepskracht – kind leidster ratio wordt enkel afgeweken als het aantal kinderen dit toelaat en de uren vallen binnen de 3 uren regeling én bij calamiteiten.

3uurs regeling en randen van de dag

Het is toegestaan om per dag gedurende maximaal drie uur af te wijken van de beroepskracht/kind ratio. Dit doen wij op de volgende tijden

- Tussen 8.00 en 8.30 uur
- Tussen 13.00 en 15.00 uur
- Tussen 17.30 en 18.00 uur

Wij wijken niet af van het beroepskracht/kind ratio tussen:

- Tussen 07.30 en 08.00 uur
- Tussen 08.30 en 13.00 uur
- Tussen 15.00 en 17.30 uur
- Tussen 18.00 en 18.30 uur

Verder gelden de volgende voorwaarden:

In totaal moet minstens de helft van het benodigde aantal beroepskrachten aanwezig zijn;
Altijd dient er minstens één beroepskracht plus een achterwacht in het pand aanwezig te zijn.

Elke maand wordt de 3-uurs regeling bekeken en wanneer nodig herzien.

Clustergroepen

De clustergroepen zien er als volgt uit:

- Aapjes en Welpjes, Aapjes vaste samenvoeggroep.
- Beertjes en Dolfijntjes, Beertjes vaste samenvoeggroep.
- Tijgertjes en BSO, Tijgertjes vaste samenvoeggroep.

De clustergroepen starten samen tussen 7.30 en 8.30 de groep op en sluiten tussen 17.30 en 18.30 de groep af. Afhankelijk van het aantal kinderen, kunnen de clustergroepen op 1 groep starten en/of afsluiten. Als clustergroepen samen opstarten of afsluiten, zal dit altijd in dezelfde groepsruimte plaatsvinden zoals boven beschreven. Tevens regelen de clustergroepen onderling de pauzes tussen 13.00 en 15.00 uur. Mocht het nodig zijn kinderen van de andere groep van het cluster over te nemen, zullen de wakkere kinderen in de voor dat cluster bekende samenvoeggroep opgevangen worden.

Calamiteiten

Slechts in onvoorziene omstandigheden (bijvoorbeeld een calamiteit met een kind waardoor een beroepskracht naar de dokter is met een kind of een plotseling zieke medewerker) zal afgeweken kunnen worden van het beroepskracht/kind ratio. Gedurende de gehele periode waarop er kinderen aanwezig zijn, is het van belang dat er altijd minimaal één pedagogisch medewerker aanwezig is (naar de norm van beroepskracht/kind ratio) en een andere volwassene die ingezet kan worden in geval zich een calamiteit voordoet. Deze volwassene kan bijvoorbeeld een stagiaire, locatiemanager of directielid zijn. Mocht het, door plotselinge ziekte of een calamiteit, voorkomen dat er te weinig pedagogisch medewerkers aanwezig zijn voor het aantal kinderen in de groep, wordt er direct contact gelegd met de locatiemanager of de directie. Deze zorgt dat er binnen het uur een invaller is, of dat er incidenteel uitgeweken kan worden naar een andere groep om aan het beroepskracht/kindratio te kunnen voldoen. Mocht er niet uitgeweken kunnen worden, of geen pedagogisch medewerker beschikbaar zijn, worden er ouders gebeld en moeten er kinderen opgehaald worden om weer aan het beroepskracht/kindratio (en dus de veiligheidsnorm) te voldoen.

3.9 Kinderen die zorg behoeven

Soms kom je binnen de opvang wel eens kinderen tegen die zich anders ontwikkelen, die vastlopen in hun ontwikkeling of die om een andere reden extra zorg behoeven. Dit zijn de zogenaamde zorgkinderen. Onze taak hierin is het signaleren en bespreekbaar maken van de zorg. Wanneer wij vermoedens hebben van kindermishandeling of huiselijk geweld, zullen wij de stappen volgen van de wettelijk verplichte meldcode kindermishandeling en huiselijk geweld.

- Stap 1: In kaart brengen van signalen
- Stap 2: Collegiale consultatie
- Stap 3: Gesprek met ouders/verzorgers
- Stap 4/5: Afwegingskader
- Stap 6: Evaluatie

Bij vermoeden van situaties van acute onveiligheid dienen wij direct contact op te nemen met samen veilig (veilig thuis)

De locatiemanagers zijn het aanspreekpunt voor grote zorg. Als er gesprekken gevoerd gaan worden met ouders m.b.t. kindermishandeling of huiselijk geweld dan zal één van de locatiemanagers aanschuiven. Wanneer er zorgen zijn over ontwikkeling of welbevinden kunnen zij ook ondersteunen en verwijzen naar specifieke hulpverleners.

4. Dagelijkse opvang

Als kinderopvang zijn we verantwoordelijk voor de dagelijkse opvang van de kinderen. We streven ernaar om een veilige haven te zijn, een tweede thuis voor de kinderen. Om dit te kunnen realiseren hebben we vaste rituelen en terugkerende handelingen.

4.1 De locatie

Het kinderdagverblijf is sfeervol en huiselijk ingericht. Er is op het kinderdagverblijf een ruim aanbod aan gevarieerd, veilig en duurzaam spelmateriaal voor alle leeftijdsgroepen waaruit kinderen kunnen kiezen en waarvan de kinderen het meeste zelf kunnen pakken. Het kinderdagverblijf is zo ingericht dat elke activiteit een eigen plek heeft. Aan tafel kan geknutseld worden of een spelletje worden gespeeld. In de hoeken is verschillend spelmateriaal aanwezig zoals; auto's, blokken, lego, een treinbaan en poppen. Ook voor buiten is er materiaal aanwezig om diverse activiteiten te ondernemen.

Elk kind heeft een eigen mandje in de verschoonruimte waar hij of zij persoonlijke spulletjes in kan doen. Daarnaast wordt de eventuele post vanuit het kinderdagverblijf ook in dit bakje gedaan. De jassen worden opgehangen op de kapstok in de persoonlijke luizencape.

4.2 Dagindeling

Een dagindeling biedt de kinderen structuur en duidelijkheid. Voor de jonge baby's geldt dat we geen vaste schema's hebben maar - in nauw overleg met de ouders - inspelen op de behoeftes aan lichamelijk contact, voeding, verschoning of slaap. Van daaruit wordt de relatie verder opgebouwd. Het kind zal naargelang zijn eigen ontwikkeling steeds meer met de groepsgenootjes meedoen tijdens de groepsmomenten. De dagindeling is voor ons een richtlijn die steeds wordt bijgesteld, rekening houdend met de behoefte van het individuele kind of de sfeer in de groep. Er zijn om die reden ook accentverschillen per groep.

Vanaf 7.30 uur De kinderen worden gebracht. We verwelkomen ze en de ouders vertellen hoe de nacht of voorgaande dagen voor het kind verlopen zijn.

Vanaf 9.00 uur Het laatste kind is gebracht. Er is rust op de groep; er lopen geen volwassenen in en uit. De kinderen en pedagogisch werkers kunnen wennen aan de groepssamenstelling van deze dag. Er wordt fruit gegeten en water of theegedronken. Afhankelijk van de sfeer zingen we liedjes of lezen we voor.

9.45 uur Verschoon- en plasronde. Daarna is er tijd om te spelen. Dit kan vrij spel (binnen of buiten) of een gerichte activiteit zijn. Kinderen die twee keer slaap nodig hebben gaan naar bed.

11.15 De broodmaaltijd of warme lunch. Voor en na het eten worden de handjes gewassen en na het eten worden ook de gezichten gewassen.

12.30 Na de verschoon- en plasronde gaan de kinderen die slapen naar bed. Kinderen die wakker zijn spelen binnen, doen een gerichte activiteit of gaan naar buiten (mits het niet te warm is).

- 15.15 Iedereen is wakker, uit bed en verschoond. We gaan aan tafel en eten een cracker, fruit, groente of soepstengel en drinken water of thee. Afhankelijk van de sfeer in de groep zingen, lezen we voor.
- 15.45 Na het eetmoment doen we een activiteit of is er een moment van vrij spel (buiten, binnen of op de hal).
- Vanaf 16.30 Laatste verschoonronde. De eerste kinderen worden gehaald, er is tijd voor overdracht. De kinderen spelen binnen, buiten of doen een gerichte activiteit.
- 17.00 De eerste ouders komen de kinderen ophalen. Wij geven de ouders een warm overdracht, waarin wij vertellen hoe dag is verlopen. Met de kinderen die nog niet zijn opgehaald, doen wij een rustige activiteit.

4.3 Eten en drinken

Zorg en aandacht

Eten is een heel belangrijk terugkerend aspect in ons dagelijks leven. We voeden ons lichaam zodat het alle prestaties, die gevraagd worden van het lichaam, kan leveren.

Daarom vinden we het nodig dat de kleine maaltijd met aandacht genuttigd wordt. Omdat het hier een groep kinderen betreft, met verschillende eetgewoontes van huis uit, willen we dit goed laten verlopen. Met die reden hanteren we een aantal basisregels die voor de kinderen helder maken wat er van hen verwacht wordt:

- We eten allemaal tegelijk aan tafel;
- We schrokken niet;
- We gebruiken een bord om eten op te leggen en soms al bestek;
- We proberen op te eten wat op ons bord ligt;
- We storen anderen zo min mogelijk bij het eten;

De pedagogisch medewerkers scheppen hiervoor de individuele voorwaarden.

- Plezier en gezelligheid
- Kinderen worden niet gedwongen om bepaalde dingen of hoeveelheden te eten, dit wordt wel gestimuleerd;

Pedagogisch medewerkers zorgen dat ze de tijd hebben en voorkomen stress rondom eetmomenten;

- We hanteren een positieve benadering van de kinderen met betrekking tot hun eetgedrag;
- De maaltijd hoeft niet vlug, maar ook niet te lang;
- Er wordt gekeken naar wat een kind naar zijn aard kan opbrengen met betrekking tot het aan tafel zitten. Een supersnel, hyperactief kind te laten wachten op de laatste treuzelaar kan te moeilijk zijn. Het begin en het eind van de maaltijd kan ook gemarkeerd worden met een liedje, waarna de treuzelaar nog even dooreet (als hij wil);
- Kinderen bepalen zelf en leren zelf de hoeveelheid inschatten wat ze op kunnen. Of het nu twee stukjes of tien stukjes brood zijn, het maakt niet uit. Het kind leert zo luisteren naar zijn lichaam. We hanteren hierbij wel de voedingsnorm die wordt geadviseerd vanuit het voedingscentrum gericht op de leeftijd van het kind.

Baby's voeden

We verwarmen de flesvoeding in de magnetron en gekolfde borstvoeding in de flessenwarmer. Tijdens het voeden van een baby hebben we lichamelijk contact, oogcontact en onverdeelde aandacht. De omgeving is zo rustig mogelijk. De vaste pedagogisch medewerker zal vlug genoeg prettige houdingen en de handelingen rondom boertjes van het kind kennen. Zij deelt haar ervaring met andere collega's, schrijft dit desnoods op voor invalkrachten, als het ingewikkeld en specifiek is. Er is een goede schriftelijke en mondelinge communicatie met de ouders over de wensen rondom voeding (tijden, hoeveelheden, etc.). Iedere groep houdt deze bijzonderheden rond het kind bij in de schriftjes tot 1 jaar. In de Ipad, in Kidsadmin staan allergieën en eventueel bijzondere (eet)gewoonten vermeld. Op de groep is een fysieke map met alle informatie over het voedings- en slaappatroon van het kind, zodat iedereen die met het kind werkt complete informatie rond het kind binnen handbereik heeft. Allergieën hangen tevens in het keukenkastje bij iedere groep.

4.4 Slapen

Ieder kind heeft zijn eigen behoeften met betrekking tot het slapen. Bij de baby's onder de 10 maanden wordt gekeken naar de slaapbehoeften per kind. Vanaf 10 maanden zullen de pedagogisch medewerkers naar een vast slaapritme gaan werken, zodat het kind steeds meer mee kan gaan in het ritme van de groep. Natuurlijk blijft hierbij de behoefte van het kind voorop staan, als blijkt dat het andere behoeften heeft als de groepsgenoten.

We vinden het belangrijk dat een kind zich veilig voelt, daarom proberen we iedere keer eenzelfde ritueel per kind aan te houden. Hierbij houden we rekening met bijvoorbeeld spenen en knuffels die het kind dierbaar zijn.

Voor een kind dat een voorkeur heeft om op de buik te slapen, wordt toestemming gevraagd van de ouders. Zonder schriftelijke toestemming van de ouders zullen de pedagogisch medewerkers het kind te allen tijde op de rug te slapen leggen. Dit in verband met de verhoogde kans op wiegendood bij het slapen op de buik.

Op het intekenformulier geven ouders toestemming of het kind ook in de box of op de groep mogen slapen. Ons uitgangspunt is dat elk kind uiteindelijk in zijn eigen bedje in de slaapkamer slaapt. Met hoge uitzondering slaapt een kind op de groep in de box of in een speciaal reisbedje. Hiervoor wordt altijd toestemming gevraagd van de ouders. Alle kinderen slapen uiteindelijk in hun eigen bedje in de slaapkamer.

4.5 Verschonen en zindelijkheid

Kinderen worden als het nodig is meteen verschoond. Verder zijn er vaste tijden (zie ook de dagindeling). We verschonen met aandacht voor het kind. Er wordt dan ook gekletst, geknuffeld en gestoeid met het kind. Door het gezamenlijk verschonen zien de jongere kinderen al bij de grotere hoe de zindelijkheid verloopt. Zo leren ze van elkaar. Ook de kleine toiletjes dragen ertoe bij dat de kinderen op het kinderdagverblijf soms makkelijker durven. Soms geven kinderen bijvoorbeeld aan geen luier meer om te willen (na het verschonen wordt de luier direct weggegooid), we gaan in op dit soort signalen. Echter starten wij pas echt met zindelijkheidstraining als thuis ook gestart wordt, dit in verband met de duidelijkheid voor het kind.

Tijdens het zindelijk worden vinden we het erg van belang dat het kind leert te luisteren naar zijn eigen lichaam. Er zijn vaste verschoonrondes in de dagindeling opgenomen. Een kind hoeft dan echter niet naar de wc. We vragen wel of het kind een plasje moet doen, maar dringen dit niet aan. Het kind mag altijd tussentijds, ondanks onze planning naar de wc wanneer het daartoe aandrang voelt. Als een kind onverhoopt toch in z'n broek plast, reageren we hier neutraal op; we benoemen de natte broek en trekken het kind wat schoons aan. Wanneer een kind weer een luier aan wil, dan mag dit, er is *geen* dwang. Als een kind op de wc plast dan wordt dit benoemd. Plassen op de wc is

dan gewoon, maar plassen in een luier mag ook. Zo ervaart het kind dat er geen druk is en dat zijn eigen proces gerespecteerd wordt.

4.6 Spelactiviteiten

Iedere dag worden er verschillende activiteiten aangeboden aan de kinderen, zowel in de ochtend als in de middag. We zingen liedjes, knutselen, tekenen/kleuren, spelen buiten, maken een tent, spelen rollenspel, en noem maar op.

Sommige activiteiten vragen voorbereiding, anderen ontstaan gewoon spontaan. Dagelijks streven we ernaar dat er één grote groepsactiviteit wordt aangeboden binnen het thema waar op dat moment aandacht aan wordt besteed.

We houden in de gaten dat het activiteitenaanbod gevarieerd is in verband met de verschillende ontwikkelingsgebieden. We proberen ook van gewone huishoudelijke dingen een spel te maken zodat kinderen dit spelenderwijs leren en er niet onnodig een hekel aan krijgen, zoals het afruimen, opruimen en schoonmaken. Kinderen zijn vrij om wel of niet mee te doen, toe te kijken of afstand te nemen. We vragen niet van de kinderen om zich aan te passen, om ons als pedagogisch medewerkers voldoening te geven ten aanzien van het bedenken en voorbereiden van een activiteit. Het is zoals het is. We stimuleren de kinderen door zelf plezier te hebben in wat we aanbieden als activiteit zodat het uitnodigend werkt voor de kinderen. Thema's worden gebruikt als inspiratiebron.

4.7 Buiten spelen

Bij Moederskind vinden we het belangrijk dat de kinderen elke dag buiten spelen. Buiten spelen is goed voor de gezondheid en het biedt de kinderen weer andere uitdagingen dan binnen. We houden rekening met extreem weer, zoals een hele dag regen of vrieskou. We passen onze buitenspel momenten hierop aan. Ieder kind wordt goed beschermd voordat hij of zij naar buiten gaat. In de zomer smeren we de kinderen in met zonnebrandcrème en in de winter zorgen we dat de wanten, sjaals en mutsen niet ontbreken.

5. Ruimte en spelateriaal

Gewoon ontspannen plezier hebben. Je voordoen als een ander, torens bouwen, met auto's rond racen of je pop verzorgen. Spelen neemt een belangrijke rol in, in de persoonlijkheidsontwikkeling van een kind. Het heeft invloed op de ontwikkeling op het intellectuele vlak, het sociale vlak, het motorische vlak en ook het emotionele vlak. Het kind leert er door nadenken over dingen, leert vooruitdenken en plannen. Het leert onder andere zijn/ haar omgeving kennen, problemen op te lossen en hoe van alles werkt. Door je voor te doen als iemand anders kan je ervaren hoe die ander zich zal voelen in een bepaalde situatie. Het kind leert omgaan met emoties en leert hierdoor ook controle te krijgen over emoties. Spel is de taal van het kind.

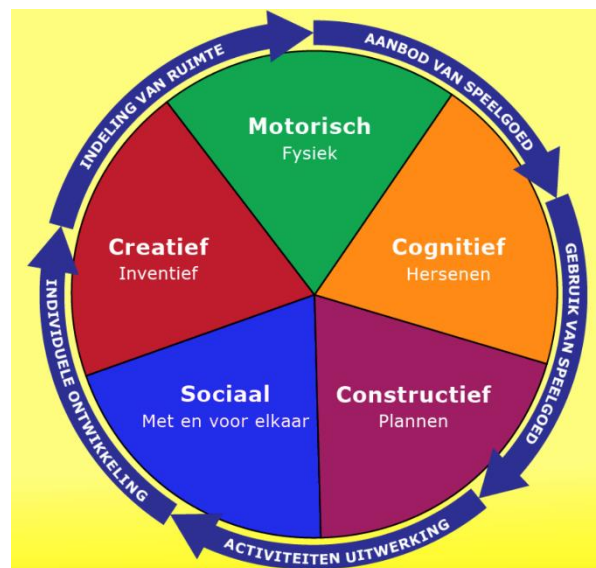
5.1 Spelmateriaal en de schijf van vijf

Het spelateriaal op de groepen is afgestemd op de lichamelijke, verstandelijke, creatieve en sociaal emotionele ontwikkeling van kinderen. Het speelgoed wordt geselecteerd op kwaliteit en veiligheidsnormen. Speelgoed wat voor meerdere doeleinden geschikt is heeft onze voorkeur. Speelgoed wat ruimte laat voor eigen verbeelding/fantasie, een grote speelwaarde heeft en niet te veel vooraf ingevuld is met kleur en details. Bij de aanschaf of vervanging van speelgoed wordt gekeken welk type speelgoed er ondervertegenwoordigd is (ontwikkeling op alle gebieden). We bepalen dit aan de hand van de 'schijf van vijf' voor spelateriaal van Marianne de Valck.

Schijf van vijf voor spelateriaal

Geen kind speelt om zich te ontwikkelen. Het ontwikkelt zich door te spelen. Een kind speelt omdat het leuk is om te spelen. Wij kunnen veel doen om spelen leuk en goed te laten zijn. Bijvoorbeeld door aandacht te geven aan de ruimte waarin de kinderen kunnen spelen en door te bedenken hoe en waarmee kinderen kunnen spelen.

De schijf van vijf voor spelateriaal gebruiken wij bij de inrichting van de speelhoeken op het kinderdagverblijf als hulpmiddel.

5.2 Spelend leren en ontdekken

Spelen en leren zijn activiteiten waar kinderen veel plezier aan beleven en het stimuleert veel ontwikkelingsgebieden van het kind. Spelenderwijs worden kinderen door uitproberen, te ontdekken en elkaar te imiteren handiger en leren ze meer over zichzelf en anderen.

Spelen met baby's (tot 12 maanden)

Voor een baby is bewegen al een spel op zich. Denk daarbij aan trappelen met de benen, kruipen, zwaaien/bewegen met hoofd, armen en handen. Spelen is voor baby's ook leren grijpen, en het luisteren naar stemmen.

De pedagogisch medewerkers doen met de baby's (onder andere) de volgende activiteiten:

- Rollen
- Lopen
- Optrekken en rechtop staan
- Kiekeboe spel
- Dansen op de arm
- Er komt een muisje aangelopen (kriebelspel)
- Hop paardje hop
- Voorwerpen ontdekken
- Bal rollen
- Voorlezen
- Knuffelen
- Kinderliedjes zingen/luisteren
- Buitenspelen

Spelen met dreumesen en peuters (12 tot 48 maanden)

Dreumesen hebben net hun eerste stapjes gezet en zijn klaar om de wereld staand te gaan ontdekken. Dreumesen leren door te doen en worden door de indeling van de groepsruimte geïnspireerd om op ontdekking te gaan.

De motoriek van een peuter is al zo ver ontwikkeld dat hij een driewieler kan besturen en voldoende controle heeft om bijvoorbeeld op zijn buik van de glijbaan te gaan. Peuters zoeken elkaar via imitatie- en fantasiespel vaker op. Peuters stellen meer vragen om de wereld om zich heen te begrijpen. De educatieve activiteiten en de gesprekken met de pedagogisch medewerkers geven antwoorden op de specifieke peutervragen.

De pedagogisch medewerkers doen met dreumesen en peuters onder andere de volgende activiteiten:

- Voorlezen
- Knuffelen
- Kinderliedjes zingen/luisteren
- Spelenderwijs leren van: vormen, kleuren, cijfers, seizoenen, letters, etc.
- Knutselen
- Dreumes- en peuterdans/yoga
- Schilderen
- Teken
- Buiten spelen
- Puzzelen
- Kliefen (met verf/zand)
- Verstoppertjes spelen
- Torens bouwen

5.3 Meegebracht speelgoed

Uit ervaring blijkt dat speelgoed van huis vaak kwijtraakt of kapotgaat. Daarom is het niet toegestaan om eigen speelgoed mee te nemen. Er is meer dan genoeg divers speelgoed op de groep om mee te spelen. Als kinderen speelgoed meenemen, gaat dat bij binnenkomst direct in de luizenzak of in het mandje. De opvang stelt zich niet verantwoordelijk voor schade of zoekraken van meegebracht speelgoed. Voor persoonlijke knuffels en spenen geldt natuurlijk dat ze niet voor gemeenschappelijk gebruik bestemd zijn, dat leren we de kinderen.

6. Speciale Momenten

6.1 Kennismaken en wennen

Na de inschrijving en plaatsing van een kind volgt een afspraak voor een intakegesprek op de desbetreffende groep. Dit wordt gedaan door de mentor van het kind van de groep waar het kind geplaatst gaat worden. Bij de intake wordt zoveel mogelijk relevante informatie verstrekt en ingewonnen, zoals de gewoontes, interesses en bijzonderheden van het kind. Bij dit gesprek worden wenafspraken gemaakt. Wenafspraken vallen (in verband met de Wet Kinderopvang) altijd binnen het contract. Een intakegesprek kan telefonisch of op locatie worden gevoerd.

Bij de eerste wenafspraak is het de bedoeling dat het kind maximaal 4 uur alleen bij ons blijft. Het tweede wennmoment zal afgesproken worden naar aanleiding van hoe het eerste wennmoment is gegaan. Als het goed gegaan is, kan het kind een lange dag. De ouder draagt er zorg voor dat er altijd iemand bereikbaar is, om het kind eerder op te halen of om eventuele vragen van pedagogisch medewerkers te kunnen beantwoorden.

Mocht het kind nog een wendag nodig hebben, wordt dit samen met de ouder afgesproken.

Het doel van de wenperiode is:

- Het vertrouwd raken van het kind aan de nieuwe omgeving en het opbouwen van een vertrouwensrelatie;
- Het vertrouwd raken van de ouder met de nieuwe situatie;
- Het goed op elkaar afstemmen van de voedingsschema's, slaapgewoontes en pedagogische aanpak thuis en in de opvang.

6.1.1 Wenperiode van een baby/dreumes

Bij een baby zullen we vooral met de ouders het vertrouwen moeten opbouwen dat er goed, zorgvuldig en liefdevol met hun kind wordt omgegaan. Voor een baby moet de slaapomgeving vertrouwd zijn. Daarom vragen we de ouders om een knuffel en/of speen (zonder koortje) van het kind mee te geven. Er wordt genoteerd wat het kind meeneemt in bed aan eigen spulletjes.

Het kind zal moeten wennen aan de anderen kinderen in de slaapkamer. We maken daarom een bewuste keuze voor het kiezen van een vaste slaapplek voor het kind, passend bij de slaapgewoontes en volgens de veiligheidsnormen.

Een baby wordt door een vaste pedagogisch medewerker verzorgd. Stagiaires mogen baby's die nog in de wenperiode zitten niet verzorgen. Er moet eerst een veilig basisvertrouwen zijn en daarbij zijn vaste pedagogisch medewerkers voor het kind belangrijk.

Op de volgende manieren wordt gewerkt aan een goede gehechtheidrelatie met het kind: op elke groep werken twee of drie vaste pedagogisch medewerkers. De pedagogisch medewerkers werken hun vaste dagdelen en wanneer zij uitvallen wordt in de eerste instantie gekeken of een van de andere vaste krachten hun uren kan overnemen. Wanneer dit niet kan, wordt een kracht van een andere groep of een vaste invalkracht ingezet.

6.1.2. Wenperiode van een peuter

Voor peuters is het moment van afscheid nemen van de ouders meestal het moeilijkst. Om die reden wordt de manier van afscheid nemen goed met de ouders doorgenomen tijdens de intake. We adviseren ouders om bij het brengen van hun kind even met het kind op de groep te blijven. Het kind kan ondertussen in de aanwezigheid van de ouders iets kiezen waar het mee gaat spelen. Er liggen altijd boekjes, puzzels en spelletjes klaar. Daarna is het

belangrijk dat ouders heel duidelijk afscheid nemen en dan ook direct daarna weggaan, zodat de situatie voor het kind voorspelbaar wordt.

Als het kind moet huilen, zal de pedagogisch medewerker het kind van de ouder overnemen en met het kind mama of papa uitzwaaien. De ouders kunnen altijd later even bellen om te informeren of alles goed gaat. Sommige peuters hebben geen behoefte aan een wenperiode, anderen wel. In dat geval blijft de ouder er de eerste keer wat langer bij, de tweede keer wat korter. Ook na de wenperiode blijft de werkwijze van verwelkomen en van afscheid nemen hetzelfde.

Aan het einde van de dag is er weer een moment van verwelkomen van ouders en afscheid nemen van de pedagogisch medewerker. Dat kan vooral voor peuters weer een verwarrend moment zijn. Naar wie moet ik nu luisteren? Naar mama/papa of de pedagogisch medewerker? Over het algemeen hanteren we de volgende gedragslijn:

De ouders doen de jassen en de schoenen aan, en verzamelen de spulletjes uit het mandje van het kind. Vanaf het moment dat zij binnenstappen bij het kinderdagverblijf hebben zij weer de verantwoording over hun kind. Dit is voor de kinderen het duidelijkst. Ouders en pedagogisch medewerkers houden daarbij rekening met elkaar, zodat het zo soepel mogelijk verloopt voor iedereen, ook in verband met de andere nog niet opgehaalde kinderen. Natuurlijk is de pedagogisch medewerker ondersteunend aanwezig als er meer kinderen uit een gezin zijn om aan te kleden of zodra er iets even met een pedagogisch medewerker besproken moet worden in de mondelinge overdracht.

Aan het einde van de dag, tijdens de haalperiode bieden we kortdurende activiteiten aan om te zorgen dat het makkelijker is voor de kinderen zich los te maken uit het spel, om mee naar huis te gaan. Een kort spelletje/puzzel kan altijd even afgemaakt worden met de ouders. Soms wordt er een verhaaltje voorgelezen als activiteit op het einde van de dag. Zo lijken het begin en het einde van de dag op elkaar, zij het in omgekeerde volgorde. Dit biedt de peuters structuur en voorspelbaarheid.

6.1.3. Wennen bij doorplaatsing

Binnen Moederskind geldt dat we de kinderen zo lang mogelijk bij dezelfde pedagogisch medewerkers en op dezelfde groep plaatsen. Er is echter een overstap van de babygroep als het kind rond de 2 jaar is naar de peutergroep. Dan zal het kind doorgeplaatst worden naar één van de peutergroepen. Ook voor deze momenten geldt een wenperiode. Het kind zal dan enkele keren voorafgaande aan de doorplaatsing enkele momenten gaan wennen bij zijn of haar nieuwe groep. Dit gebeurt tijdens de aanwezige dagen van het kind en over het algemeen zonder de ouders, omdat het kind al gewend is aan het kinderdagverblijf. De collega's van de groepen stemmen dit met elkaar af.

6.2 Extra dagen en ruildagen

Het komt voor dat ouders een extra dag of een ruildag willen afnemen. Dit is bij Moederskind altijd mogelijk mits het kindaantal het voor die dag toelaat. De ouders van Moederskind krijgen ieder jaar (per jaar) drie extra dagen opvang kosteloos, ter compensatie van vakanties. Bij instroom halverwege het jaar worden de compensatiedagen naar rato berekend. De aanvraag voor een **extra dag** of ruildag kan via het ouderportaal worden aangevraagd. Op de eerste plaats wordt er gekeken of er plaats is op de eigen groep. Als er geen plaats is, dan komt het kind op de interne wachtlijst. Mocht er op een andere groep wel plaats zijn, dan wordt dit kind pas geplaatst na overleg en schriftelijke toestemming van de ouders. Dit geldt ook wanneer het een wijziging in de opvang is voor langere periode, dan wordt dit altijd eerst schriftelijk bevestigd door ouders.

Wanneer een kind op een ingeplande extra dag wordt afgemeld, op de dag zelf, betekent dit dat de extra dag wél van de drie extra dagen wordt afgetrokken. Bij tijdige afmeldingen (24 uur van tevoren) hebben we namelijk de mogelijkheid om andere kinderen te plaatsen. Bij een ruildag geldt dat ouders mogen ruilen binnen een week na de datum dat het kind niet op de opvang is geweest. Een week ervoor en een week erna. Voor een ruildag hoeft geen formulier door ouders ondertekend te worden. NB: een halve dag wordt geteld als een hele dag, dit geldt zowel voor ruil- als extra dagen.

6.3 Veiligheid, uitdaging en regels

Voor de ontwikkeling van het zelfvertrouwen en de zelfredzaamheid van kinderen is het belangrijk hen voldoende uitdaging te bieden, dit door kinderen de mogelijkheid te bieden nieuwe ervaringen op te doen. Bij het aanbieden van activiteiten houden we goed rekening met de leeftijd en de capaciteiten van het kind. Zo zorgen we ervoor dat de emotionele en fysieke veiligheid gewaarborgd is. We maken de ruimten overzichtelijk, we zijn als begeleiders altijd bereikbaar en bieden duidelijke regels op het kinderdagverblijf. We vinden het belangrijk dat kinderen zelf risico's leren inschatten en helpen hen daarbij. Hierbij geven we duidelijke grenzen aan wat kinderen mogen en bieden hen daarnaast onder begeleiding oefensituaties. We leren kinderen bijvoorbeeld hoe ze veilig gebruik kunnen maken van de speelmogelijkheden.

Jaarlijks vindt er minimaal één ontruimingsoefening plaats samen met de kinderen, zodat iedereen goed weet wat te doen in geval van een calamiteit. Mocht er ondanks onze oplettendheid toch een ongelukje gebeuren op het kinderdagverblijf dan worden de ouders daar uiteraard van op de hoogte gesteld en vullen we een ongevallen registratieformulier in.

In het gezondheid- en veiligheidsbeleid van Moederskind erin staan alle grote risico's omschreven, kleine risico's en welke regels we daarvoor hebben met de kinderen. Om de risico's in kaart te hebben, wordt er vanaf januari 2018 gebruik gemaakt van de nieuwe Risicomonitor. Naast de risico's is er in dit beleid ook aandacht voor de sociale veiligheid op Moederskind. Het veiligheid en gezondheidsbeleid wordt jaarlijks geëvalueerd met de pedagogisch medewerkers in de verschillende teamoverleggen. De veiligheid wordt, naast de gezondheid en het welbevinden van de kinderen door de GGD jaarlijks gecontroleerd in het inspectiebezoek. Het veiligheid en gezondheidsbeleid is in te zien op de locatie en op de website van Moederskind.

6.4 Feesten en thema's

Een verjaardag vieren we uitbundig. Het jarige kind staat die dag helemaal centraal. Omdat alle kinderen de verjaardag op dezelfde wijze vieren, herkennen de kinderen dit en bevordert dit het betrokken zijn met elkaar. We plannen in overleg met ouders een datum. De ouders verzorgen de traktatie en geven eventueel een fototoestel mee. Er ligt een muts klaar voor het kind, we hangen slingers op en natuurlijk wordt er gezongen.

Ook als een kind afscheid neemt van het kinderdagverblijf (als het vier wordt of tussentijds) is er een ritueel. Ook hier wordt weer overlegd met de ouders. Er kan ook getrakteerd worden, maar liefst niet te veel zoetigheid.

Hieronder willen we enkele voorbeelden geven van verantwoorde traktaties:

- Krentenbolletjes;
- Komkommer/ tomaatjes/ wortel;
- Rozijntjes;
- Volkoren soepstengels;
- Fruit, gedroogd fruit
- Cadeautje bijv. bellenblaas, fluitjes enz.

De traditionele feesten zoals Sinterklaas, Kerst, Pasen en het Suikerfeest vieren we met de kinderen. Elk jaar worden er nieuwe activiteiten bedacht die aansluiten bij de traditionele feesten.

7. Tot slot

Dit pedagogisch beleids- en werkplan is een dynamisch plan en wordt daarom regelmatig met alle betrokken partijen bijgesteld. Het team van Moederskind vindt betrokkenheid en een open sfeer belangrijk. We staan er dan ook open voor om over de pedagogische handelingswijze in gesprek te zijn én te blijven. We willen vanuit onze pedagogische visie zo goed mogelijk aansluiten op de thuissituatie.